

onda

Quadern de debat

Número 102 - des. 02/gen. 03 - 3,60 euros

■ Territori: l'hora decisiva

► Espais per al diàleg:
Parlament i Consell
Econòmic i Social

► Llei de Qualitat:
lluny de les pissarres

FONOSANOSTRA 971 757 242

Des de qualsevol telèfon del món podreu realitzar una gran quantitat d'operacions amb tota agilitat i seguretat. De dilluns a dissabte, de 8:00 a 22:00 hores. Servei gratuït que podeu sol·licitar telefonant-hi.

www.sanostra.es

Tota la informació dels nostres productes i serveis a la nostra pàgina web on també, si ho desitjau, podeu comprar entrades per al cinema, consultar en temps real l'evolució dels mercats financers, etc.

CAIXERS AUTOMATICS

Més de 300 caixers a les Balears, perfectament senyalitzats. A qualsevol hora del dia i de la nit, els 365 dies de l'any.

SANOSTRA.NET

El servei de Banca Electrònica de "SA NOSTRA" us permet consultar còmodament els vostres contractes i fer les operacions més freqüents, a través d'internet. Donau-vos d'alta des de la nostra pàgina web.

MÉS DE 200 OFICINES

A tot arreu de les Balears, on més de 1.300 professionals de tota confiança us atendran i assessoraran personalment. Perquè teneu "SA NOSTRA" sempre a mà.

"SA NOSTRA" sempre a mà

www.sanostra.es

"SA
NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

4 Editorial

5 Autogovern

Unes majors cotes d'autogovern per a Balears. *Per Antoni Oliver.*

8 El CES

Somiar el futur.

Entrevista a Francesc Obrador, *per Magdalena Cortés.*

13 Territori

Pla territorial de Mallorca: l'hora decisiva.

Per Sebastià Verd.

19

La gasificació balear.

Entrevista a Macià Blázquez, *per Constanza Forteza.*

23 Taula rodona

Lluny de les pissarres.

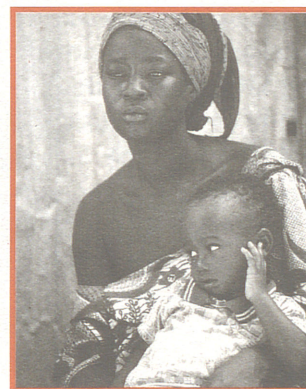
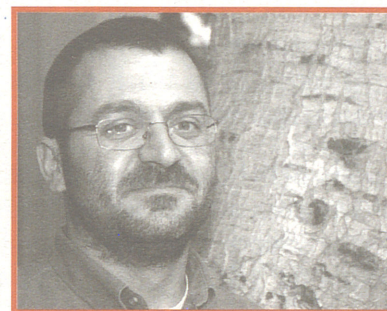
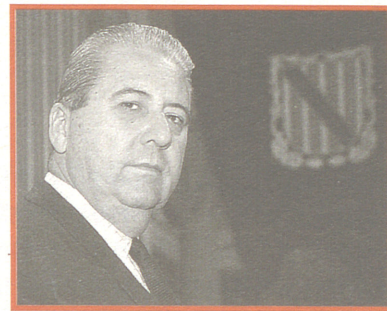
Amb Manuel Jaén Palacios, Damià Pons, Neus Santaner i Ana Vidal, *per Magdalena Mulet.*

28 Dones d'Àfrica

Àfrica té nom de dona.

Per Gina Garcías Sansaloni.

34 La Clau d'ONA

Tarja de subscripció

En

Adreça Tel

Ciutat Codi postal

Banc o Caixa d'Estalvis C/c

Signatura:

Per a subscripcions, emplenau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, SL**,
carrer Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b. 07003-Palma de Mallorca,
o telefonau al 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Seguir endavant

Els nostres lectors s'hauran adonat d'alguns canvis en el contingut i presentació d'aquesta revista. No s'alarmin. Passats els primers cent números, ha arribat l'hora d'introduir algunes modificacions més formals que de contingut. Seguirem sent els mateixos que fa deu anys iniciàrem la publicació d'ONA. I és que, probablement, rere la nostra aparença progressista hi ha un rerefons conservador, si més no en alguns aspectes. No només conservador i potenciador de la identitat cultural de la nostra societat, sinó, en un aspecte més casolà, dels objectius que ens vàrem marcar des del principi, el principal dels quals era fer d'aquesta publicació un autèntic QUADERN DE DEBAT. Sincerament, pensam haver-ho aconseguit en aquesta primera fase i, per tant, ens proposam continuar la tasca en una segona que esperam que encara sigui més profitosa.

Des d'ONA-Quadern de debat ens feim el propòsit de ser presents en els principals fòrums de debat que hi ha a la nostra societat i, en aquest sentit, cal destacar-ne, com no podria ser d'altra manera, el Parlament. Volem extreure del saló de sessions, de les sales de comissions i dels mateixos passadissos els temes que afecten directament la societat i que, moltes vegades -dissortadament- no són els que ocupen els grans titulars de la premsa diària. La nostra, volem que sigui una reflexió amb menys presses i que reculli aspectes que tal volta, potser perquè de vegades no són tan polèmics com d'altres, passen més desapercebuts. I, com el Parlament, el Consell Econòmic i Social de les Balears, un punt d'encontre entre la societat civil i les institucions.

Ho hem repetit moltes vegades en els darrers anys, la nostra és una societat en transició. Ho és tant pel que fa al seu model econòmic com per ella mateixa. El creixement demogràfic enregistrat amb una immigració de molt variada procedència i les repercussions de ser una societat de serveis, caracteritzada per la indústria d'oci, fan que el nostre món sigui difícilment comparable a cap altre del nostre entorn. I, no obstant això, per la mateixa definició de "país turístic" som una comunitat oberta, internacionalitzada, que es veu obligada a defensar de manera amable, però contundent, allò que alguns defineixen com les senyes d'identitat: la llengua, els costums, una manera de viure que, en certa manera, s'identifica amb els models de qualitat de vida que hom proposa com una gran oferta de serveis.

En definitiva, una societat embullada en el seu esdevenir quotidià. Des d'ONA hem volgut -hem publicat prop de nou-centes veus diferents en deu anys- fer una aportació per aclarir si més no el pensament col·lectiu, si és que és possible parlar en aquests termes. Ho continuarem fent, tal volta no de manera monogràfica com fins ara, però sí amb un seguiment puntual dels temes que més ens preocupen o que més ens criden l'atenció. No debades, el que feim a ONA-Quadern de debat és, simplement -ni més ni menys- que periodisme, encara que no sigui periodisme a l'ús... No perquè sigui millor ni pitjor que d'altres, sinó perquè pretén entrar a fons en el pensament, en el perquè de les coses més que no en elles mateixes.

Ho continuarem intentant.

ona Quadern de debat

núm. 102, desembre 2002 - gener 2003

Edita: Fundesba, SL.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte), Bartomeu Bernàssar (teòleg), Antoni Fleixes (economista) Jaume Garau (psicòleg), Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Jordi Calleja, Magdalena Cortés, Gina Garcías, Maria Ferrer, Constanza Forteza, Miquel Massutí, Antoni Oliver, Joana Ma Roque, Antoni Rosselló, Juan Antonio Sánchez i Jaume Rosselló.

Disseny i muntatge: Eparrutx, tel. 971 420 966 - eparrutx@ono.com - Palma

Impressió: Imp. Homar. Tel. 971 43 08 61 - Palma

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b.

Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07003-Palma de Mallorca.

Preu: 3,60 euros - Subscripció: 36 euros per any (10 números)

Dipòsit legal: PM-608-1992

(Jaume Rosselló és l'autor de les fotografies d'aquest número)

Entrevista a Maximilià Morales

Unes majors cotes d'autogovern per a Balears

Antoni Oliver

Maximilià Morales, president del Parlament, parla de l'actualitat política, de com veu el futur del nacionalisme i de l'articulació política de les Illes Balears. També valora l'experiència de quasi quatre anys de Pacte de Progrés. Fa un balanç positiu del Pacte de Progrés i reivindica per a les Illes Balears unes majors cotes d'autogovern.

-Quin balanç fa de la legislatura del Pacte de Progrés al Parlament?

-Aquesta legislatura el Parlament no ha estat un òrgan per fer només el paper de complir un tràmit al servei del Govern, sinó que ha fet una labor de control important. Hi ha quatre grups parlamentaris que donen suport al Govern i un a l'oposició, però això no vol dir que hagi estat un Parlament que només hagi fet un paper de tràmit, perquè entre els quatre grups que donen suport al Govern, el mateix Govern ha hagut d'arribar a acords, cessions, i s'ha negociat per poder aprovar les lleis. Ara hi ha una sèrie de lleis que encara es discuteixen, en ponència o en comissió. Ha complert amb escriure la seva funció legislativa, ha fet un bon nombre de lleis, hi ha hagut cinquanta-dues lleis aprovades i encara n'hi ha en tramitació cinc o sis més.

-I quant a la funció de control?

-També s'ha complert amb el paper, perquè el fet que hi hagi hagut una pluralitat en els grups que donen suport al Govern ha estat enriquidor, ningú no s'ha sentit a les ordres de ningú. Encara que cada partit està sotmès a una disciplina interna.

-S'han completat algunes institucions com el Síndic de Comptes i de Greuges?

-Aquests òrgans estan per completar, el Síndic de Greuges fa nou anys i el de Comptes quinze. En aquesta legislatura he entès que havia d'actuar com a poder moderador i catalitzador de les forces polítiques i he mantingut des del principi de legislatura, contactes per poder elegir una sindicatura de greuges i una de comptes. En aquest moment s'ha arribat a un acord respecte del Síndic de Comptes i encara s'hi ha d'arribar per a una sindicatura de greuges. La veritat és que hi ha possibilitats d'arribar a un consens també a la Sindicatura de Greuges.

JUTGES

-Què opina de l'elecció parlamentària dels jutges?

-És una solució, el que passa és que aquesta solució acaba en una distribució de quotes. Els jutges són un poder independent, el tercer poder és independent i cada grup polític té més simpaties per tal o qual persona. El sistema no és tant perfecte com altres, és vàlid, però seria desitjable que les forces polítiques en lloc de polititzar excessivament el nomenament dels jutges, cercassin unes figures més institucionals. De moment sembla que anam en sentit contrari i això sembla que no és positiu. En els primers moments de l'aplicació de la llei es va anar amb més cura i s'equilibrà més la balança tot cercant persones que fossin de totes les tendències polítiques. El meu parer és que la judicatura hauria de ser totalment independent.

-S'ha complert bé el paper de control de l'executiu?

-Amb escreix. A cada plenari hi ha hagut una sessió de control. Fins i tot partits que donen suport al Govern demanen coses als consellers, uns perquè el conseller li contesti el que volen sentir, però d'altres realment amb un afany de control. L'oposició també, a cada plenari hi ha preguntes i interpellacions i després mocions. De manera que l'executiu ha hagut de donar moltes explicacions sobre coses que s'han fet i el control ha estat molt positiu, el control s'ha fet perfectament i s'han fet una gran

Maximilià Morales ha estat conseller d'Indústria en el Consell General Interinsular, president del Consell de Mallorca i des del 1999 és president del Parlament. Prové d'Unió de Centre Democràtic i va ser un dels fundadors d'Unió Mallorquina, partit que abandonà uns anys pels pactes amb el PP. Tornà a militar a UIM i està en la política activa una altra vegada des de la constitució del Pacte de Progrés.

quantitat de preguntes orals, escrites, peticions de documentació, i el control de l'executiu s'ha fet molt correctament per part de l'oposició.

-Quantes comissions d'investigació s'han fet?

-S'ha fet la del cas Formentera, la del Patrimoni de la comunitat des del seu origen i també una d'IBATUR. És a dir, sí que hi ha hagut comissions, més en aquesta legislatura que en el conjunt de les quatre anteriors.

-Quin paper tindrà el Parlament en el control dels consells insulars?

-Avui per avui no té un paper. El plenari del Consell Insular exerceix el paper de control de l'executiu del Consell. A altres bandes s'han creat comissions especials, com és en el cas dels *cabildos* canaris. Avui el control el fa el plenari, no hi ha una vinculació directa entre el Parlament i els consells insulars quant a control.

ORGANITZACIÓ POLÍTICA

-Unió Mallorquina ha reivindicat sempre l'insularisme. Hi ha persones que creuen que aquest insularisme a Mallorca no té sentit. Com veu el model d'organització política de la comunitat autònoma?

-Crec que el model d'organització de la comunitat autònoma és molt assenyat. És veritat que a Mallorca hi ha veus que troben que si a Mallorca hi ha el Govern, es poden duplicar administracions, funcions, etc. Però crec que aquesta manera de veure les coses obeeix, en part, a una manca de coneixement polític. Cada òrgan polític té la seva funció. Els consells insulars responen a una realitat, no són un invent. No som una comunitat territorialment contínua, com Andalusia o el País Basc.

En aquesta discontinuïtat tots sabem que a cap menorquí o formenterenc no se li acut dir "jo som balear", això és un fet. Si et demanen d'on ets, dius de Mallorca, o d'Eivissa, però a ningú no se li ocorre dir que és de les Illes Balears. Això ja dóna un primer fet sociològic que implica que la societat real viu a quatre illes diferents. Perquè els de Formentera no diuen que són eivissencs, diuen que són pitiusos, com a molt. La política ha de respondre a la societat real. En segon lloc, els problemes de cada illa, precisament causats per aquesta discontinuïtat

"Els consells insulars responen a una realitat, no són un invent. No som una comunitat territorialment contínua, com Andalusia o el País Basc".

territorial, són distints. El desenvolupament socioeconòmic de cada illa ha estat en part distint. Mallorca i Eivissa tenen un model turístic desenvolupat fa anys que respon a uns paràmetres d'invasió de les zones costaneres, etc., que condiciona l'economia, basada en un turisme potent, amb alts i baixos causats per economia mundial. L'illa de Menorca és diferent, perquè va començar amb el turisme més tard, fa quinze anys, i perquè tenien una indústria potent com era la bijuteria i el calçat i han equilibrat els seus recursos els darrers anys amb el turisme. Això ha donat un desenvolupament urbanístic posterior, però no han caigut en els errors de Mallorca. És a dir, que cada illa té una problemàtica concreta i diferent. Per exemple, hi ha problemàtiques distintes a nivell social, econòmic, municipal. Cada consell insular ha de ser el punt de referència de cadascuna de les illes. El que s'ha fet ha estat una segona descentralització de la comunitat autònoma. No hi ha un model territorial conjunt, sinó que la comunitat autònoma ha cedit totes aquelles matèries pròpies de les illes als consells insulars i aquest és el model correcte i a Menorca o a Eivissa no volen conèixer més enllà del seu consell insular. Els consells insulars responen fins i tot davant els ciutadans de les accions del Govern. Hi ha matèries com l'educació o la

innovació tecnològica o l'energia que han restat al Govern. N'hi ha que diuen "a Mallorca no importa que hi hagi cap govern", però si acceptes un determinat model, Mallorca ha de ser governada pels mallorquins, en el sentit que ha de ser governada amb la idiosincràsia d'aquí, amb els paràmetres nostres. I no voler un consell insular a Mallorca i sí a Menorca i a Eivissa, seria devaluar l'illa de Mallorca.

AUTOGOVERN

-Com ha vist vostè l'evolució de l'autonomia?

-Jo em vaig dedicar a la política a la preautonomia i ara a l'autonomia. Els primers anys varen ser de molta il·lusió, molt encoratjadors, amb moltes ganes de fer coses i de construir en positiu. Jo vaig sortir de la política el juny del 1983 que és quan es va constituir la institució autonòmica, una vegada aprovat l'Estatut el març. M'he reincorporat a la vida política pública el 1999, encara que he militat durant aquests anys a un partit. Què he trobat? Que durant aquests setze anys s'ha construït ja molta part de l'autonomia. Durant aquest període s'han donat les competències que es prometeren el 1982

i el 1983. Balears va accedir a l'autonomia per la via de l'article 143 de la Constitució, l'anomenada via lenta, enfront de la del 153, o ràpida, de les comunitats dites històriques, que crec que Balears, com a regne propi que vàrem tenir hauria de ser considerada històrica, preveia que en cinc anys les comunitats històriques i les no històriques quedarien equilibrades, amb les mateixes competències. Això no va ser veritat i no per culpa d'un govern o de l'altre, perquè ni el govern del Partit Socialista ni el del PP no actuaren amb agilitat en aquest tema. El cert és que ara sí que s'ha nivellat tot el procés autonòmic. Manca alguna competència, com la de justícia, però ja està negociat quan es transferirà. S'ha fet bé, perquè si l'any 1978 o 1979 quan hi havia molts de dubtes de com havia de ser el model autonòmic i la gent deia que preferia "una España roja que rota" i uns paràmetres culturals i històrics que jugaven en contra, haviem sortit d'un règim autoritari l'any 1977, vist allò semblava que res no podia funcionar. Vint-i-quatre anys després podem dir que s'ha creat l'Estat de les autonomies, tenim un Govern de les Illes Balears fort, uns consells forts, un Parlament amb àmplies competències legislatives. Quan sortim a fora ens trobam que altres parlaments autonòmics tenen menys competèn-

DEMOCRÀCIA EN DIRECTE

Ben aviat, si no s'ha produït ja, qualsevol ciutadà podrà seguir les sessions plenàries del Parlament a través d'Internet, des de ca seva. N'hi haurà prou a connectar-se a la pàgina web de la institució, on ja ara hi pot trobar tota la informació disponible, des de les actes -uns documents que abans era complicat poder consultar- fins a les ordres del dia de les sessions. En un moment en el qual sovint s'acusa els partits de treure la política fora del Parlament o, si més no, de deixar-la a lloure pels passadissos, la intenció és obrir de pinta en ample el saló de plens. Fins ara, tot i que les sessions són públiques, només un petit grup de ciutadans i els periodistes podien accedir a les tribunes. Sols en les grans ocasions, un pic a l'any en ocasió del debat de política general o en els debats d'investidura, les càmeres de televisió transmetien en directe tot allò que passava a la Sala de les Cariatides.

A partir d'ara qualsevol ciutadà, des de qualsevol part del món, podrà ser testimoni directe dels debats parlamentaris. És, ni més ni manco, que la retransmissió democràtica en directe. D'aquesta manera la informació s'expandeix, arriba a tothom, de la mateixa manera que a través de la web es pot entrar en contacte directe amb els grups parlamentaris. D'altra banda, en aquesta legislatura, tots els diputats han estat equipats amb ordinadors perquè des de ca seva puguin mantenir un contacte directe amb la institució i amb tots els ciutadans.

Aquestes millores són fruit del procés de modernització que s'ha duit a terme durant aquesta legislatura. Les noves tecnologies s'han introduït amb força, s'ha acabat la informatització de tots els processos. També s'ha instal·lat la votació electrònica. Petites i grans passes que han contribuït a agilitar la vida parlamentària que, d'altra banda, ha vist com -a la fi- s'ha creat la figura del Síndic de Comptes, de la mateixa manera que es constituï el Consell Econòmic i Social. Hom pot dir que ja només queda el Síndic de Greuges per complir totes les previsions estatutàries, per -en definitiva- fer que la democràcia sigui completa.

cies legislatives que el de les Illes Balears. El grau d'autogovern nostre és alt. Vol·dríem que fos més. Espanya, l'Estat espanyol, és un conjunt territorial històricament consolidat, però format per un conjunt de pobles diferents. El grau d'autogovern d'aquests pobles hauria de ser alt, dins un marc constitucional que no és inalterable, però encara no s'ha trobat el moment oportú per modificar-lo, el marc ha de ser evolutiu, els americans han fet moltes modificacions a la seva Constitució. Hi ha un marc constitucional consolidat, però també les aspiracions de millorar els estatuts d'autonomia i d'aconseguir l'autogovern.

-Pensa vostè en el federalisme asimètric?

-És un plantejament vàlid, però no és el meu plantejament. Des del meu punt de vista cada un dels territoris que són les Illes Balears haurien de tenir el màxim competencial que permet la Constitució, però obert. Això vol dir sense que l'Estat central es volgués reservar sistemàticament pel seu propi govern. Hi ha qüestions que perfectament pot dur un estat, però tal com és el model autonòmic que es va dissenyar a la Constitució espanyola, és un model d'autonomies, no d'Estat central, amb unes autonomies amb àmplia capacitat legislativa. Les autonomies no són els fills menors de l'Estat, no han de ser tutelades per l'Estat, sinó que cadascuna d'elles ha de governar-se amb les seves competències. A l'auto que aixecava la suspensió de la Llei de consells insulars s'hi deia que no hi ha cap banda de la Constitució on digui que la legislació

estatal era superior a l'autonòmica quan desenvolupa les seves competències. És a dir, que tan llei és la legislació estatal quan desenvolupa les seves competències com un parlament autonòmic. Si una llei estatal envaeix competències de les autonomies, igualment d'invàlides seran les lleis que envaeixen aquestes competències.

NACIONALITAT HISTÒRICA

-Quins aspectes hauria d'incloure una reforma de l'Estatut d'autonomia?

-Un aspecte fonamental i bàsic és que les Illes Balears tenguin la consideració de nacionalitat històrica. Aquest aspecte pot semblar filosòfic, però no és així és un aspecte fonamental. No ens hem inventat que les Illes són un fet nacional a finals del segle XIX, no. Les Illes tenien un regne propi des del segle XIV i varen tenir una àmplia vida com a regne fins als decrets de Felip V que varen recuperar aquest poder que s'havia distribuït entre els regnes. No és cap cosa especial dir que som una nacionalitat històrica. Les Illes no havien tenguut estatut d'autonomia, si això era la condició, no n'hem tenguut, però no hi ha motiu perquè les Illes no siguin considerades nacionalitat històrica perquè hagin tenguut o no un estatut durant la Segona República, s'ha de tenir una perspectiva. Hi ha comunitats que tenen reconeguda la nacionalitat, encara que no històrica, com Aragó. És aquest un aspecte important. Altres aspectes que s'haurien d'incloure a la reforma de l'Estatut són una clara distribució competencial res-

pecte de costes i una sèrie de matèries que afecten molt directament el nostre desenvolupament econòmic, el qual té una incidència real a la resta de l'Estat espanyol. En definitiva el fenomen turístic a Balears i a Canàries mou el 50% del negoci turístic de tot l'Estat espanyol. Això forma un dels components més important del PIB espanyol. Parlem que les Balears i les Canàries totes soles vénen a ser la cinquena o la sisena potència mundial de turisme, parlem de 169 milions de pernòctes... El turisme s'hauria de tenir més en compte a l'Estatut, hem de tenir una capacitat absoluta sobre la nostra primera activitat per poder mantenir i transformar la indústria turística. No només per nosaltres, sinó per la incidència positiva que té sobre la resta de l'Estat espanyol.

IMMIGRACIÓ

-Les comunitats autònomes haurien de tenir competències quant a immigració?

-Crec que és una de les matèries en què les comunitats autònomes haurien de tenir un paper important. Els nombres globals d'immigrants funcionen a nivell d'Estat, hi ha comunitats on la immigració afecta d'una manera més important o menys, encara que les xifres globals poden quedar diluïdes. Tal vegada en el conjunt és desequilibrat. Poca gent emigra a territoris poc afavorits econòmicament i la immigració es concentra a Catalunya, València, Múrcia. En conseqüència tots els territoris haurien de tenir capacitats important sobre la regulació de la immigració. Per exemple, Catalunya va tenir la força suficient per poder obrir oficines d'informació fora de les fronteres d'Espanya, de tal manera que es coneixien les borses de feina i els immigrants venien amb contracte, no era menester venir sense papers. Ara als immigrants els ho posen molt difícil, i no saben les perspectives que tenen. Això permetria una millor racionalització dels fluxos migratoris per a bé no només de la població autòctona, sinó de la població immigrada que una vegada aquí ha de tenir els mateixos drets i la mateixa atenció i s'ha de respectar la seva cultura, però ells també han de respectar la cultura del país on viuen, han de tenir com a referència la nostra cultura, però nosaltres també hem de respectar la seva. Hi ha d'haver una integració cultural. El tema dels contingents globals, no va bé. Si es necessiten uns treballadors, hi ha una demanda, i els empresaris no sempre poden esperar que tenguin papers. Aquí problemes com

"La finalitat del nacionalisme és l'obtenció del major grau d'autogovern per al país. Després el tipus de relació amb l'Estat espanyol i Europa hauria de ser una relació lliurament acceptada per ambdues parts".

el d'El Ejido és difícil que es produeixin, perquè no es cau en l'explotació dels immigrants.

CONCERT ECONÒMIC

-Què opina del tema del concert econòmic?

-Seria la solució, la pedra de toc. El tema del concert econòmic és un tema de poder. Qui té la clau de la caixa, una sola clau, té el poder, això ho deia Tarradellas. Mentre hi hagi una hisenda central que recapti i reparteixi, sempre estarem pendents de cobrar d'aquella hisenda central. Serà difícil trobar un pacte. La solució ideal, el concert en què la comunitat arriba a un acord de quota per l'Estat. A partir d'aquest percentatge la regulació la fa la hisenda territorial i hi ha un pacte entre ajuntaments i diputacions forals de distribució, és un pacte acceptat per la gent d'aquell territori i es pot reequilibrar. Aquesta solució evitaria molts de problemes amb el Govern central, però cap govern central no vol territorialitzar les hisendes. Voldria territorialitzar la recaptació, però ingressar-la a la seva caixa i que recaptassin els altres. Ser pagats per la hi-

senda central o ser pagadors és on radica una important font de poder.

NACIONALISME

-Com veu el nacionalisme, com una reivindicació econòmica o d'afirmació nacional?

-El nacionalisme és un sentiment de territori i de país. Cada vegada hi ha un sentiment major de país per part dels ciutadans de les Illes Balears. Moltes vegades això no té perquè estar renyit amb sentiment de pertinença a Espanya o a Europa. El nacionalisme reivindica una major capacitat de govern per a aquell territori del qual et sents en primer lloc. Això du a temes econòmics, però no exclusivament. Hi ha el desig de prendre les decisions del territori on vius per tu mateix. La finalitat del nacionalisme és l'obtenció del major grau d'autogovern per al país. Després el tipus de relació amb l'Estat espanyol i Europa hauria de ser una relació lliurement acceptada per ambdues

"Les autonomies no són els fills menors de l'Estat, no han de ser tutelades per l'Estat, sinó que cadascuna d'elles ha de governar-se amb les seves competències".

parts. Partim de l'Estatut i de la Constitució i és perfectament possible pertànyer a una comunitat i a una unitat més àmplia que pot ser Espanya, com en aquest moment, o Europa. No crec que presenciem la desaparició dels estats amb l'actual concepció, però si recorrem a la història, i parlem d'Alemanya o d'Itàlia, resulta que a Alemanya es produeix la reunificació i la Itàlia unificada... És a dir, que d'aquí a cent anys ens podem trobar perfectament que les unitats estatals actuals siguin un record i que hi hagi unitats d'altre tipus, per exemple Europa. De fet els estats comparteixen sobirania amb Europa, ara compartim la moneda única. A l'edat mitjana el primer que es feia en conquerir un territori era encunyar moneda. Nosaltres hem acceptat cedir la nostra mo-

neda, tenim el Banc Central Europeu, una economia que es globalitza, es va cap a una forma de defensa comuna, cap a una Constitució europea. Es donen uns fets on ningú no diu que a finals del segle XXI no es pugui arribar a una altra concepció. L'Europa de les pàtries és cosa que sembla del passat. Avui en dia les batalles són econòmiques. Dissortadament hi ha altres guerres, però sempre solen ser a països menys desenvolupats i els països més desenvolupats no són aliens a les circumstàncies que es donen als països menys desenvolupats en guerra. Són qüestions econòmiques, preus del petroli, etc.

-Com veu el balanç del Pacte de Progrés?

-És difícil. No veig malament el balanç del Govern, s'ha avançat cap a majors competències, s'ha governat. Hi ha un nou model de descentralització de l'autonomia cap als consells. Aquesta ha estat una passa important. Hi ha una llei de comerç important, l'ecotaxa, responen al model dels partits que les han impulsades, però també responen un canvi en la manera de governar.

Entrevista a Francesc Obrador

Somiar el futur

Magdalena Cortés

Previst a l'article 42 de l'Estatut d'autonomia i creat el juliol del 2001, el CES és sobretot un lloc de debat on es troba la societat civil organitzada. Un marc on, per variar, la discussió és tranquil·la i s'arriba a acords, la gran majoria per unanimitat. El secret, segons el seu president, és que el CES només té veu si arriba a acords. A aquesta necessitat de consens s'hi suma el fet que es tracta d'un debat tancat, on els que parlen ho fan amb la tranquil·litat de qui no ha d'interpretar cap paper. El Consell, sobretot, fa propostes. Ho fa als dictàmens que el Govern li ha de demanar cada vegada que fa una llei que afecti temes econòmics socials i laborals. També ho fa a la seva memòria anual. A més a més, el Consell convida a reflexionar sobre la nostra societat a través dels seus informes. I ho fa tot donant veu a la societat balear organitzada, als representants de les patronals,

als sindicats, als diferents sectors econòmics, al moviment ecologista, etc. Perquè diguin què els preocupa i cap a on s'hauria d'anar per arribar a una solució. Aquest paper cobra importància precisament ara, quan a les Illes es planteja un canvi en el model de desenvolupament, i quan a tot el món, els governs perden credibilitat davant d'una societat que de cada vegada creu menys en el joc democràtic i en els programes dels partits polítics. El CES és una via de comunicació oberta entre el Govern i la societat civil. Necessària perquè el Govern conegui l'opinió de la societat en temes concrets i perquè aquesta societat senti que no s'acaba tot en anar a votar cada quatre anys. Participació i debat. Aquests són els eixos del CES. Però sempre mirant al futur. Obrador ho expressa amb una frase agafada als menorquins: "amb els peus a terra i el cap al món".

-Quina és l'essència del Consell Econòmic i Social?

-El Consell Econòmic i Social té com a essència fer que la societat civil organitzada participi de les decisions del Govern. És una institució de democràcia participativa i té el seu origen en la socialdemocràcia alemanya de principis del segle passat. Sorgí a partir de la idea que la democràcia havia de ser matisada per la participació col·lectiva de les organitzacions.

Això es concreta en tres aspectes molt importants. Un és que quan el Govern fa unes lleis que afecten temes econòmics, socials i laborals, de manera preceptiva demana un informe previ al CES. La nostra funció no és anar al Govern i dir-li: ho fas malament o ho fas bé. No, la nostra funció és reunir-nos i dir: davant d'aquest problema que el Govern ha d'afrontar, en què estam d'acord i què fariem més. En aquest sentit, el Consell és com una

Francesc Obrador i Moratinos va néixer a Palma el 8 febrer del 1942. Va estudiar peritatge i després els tretze cursos al seminari. La seva carrera al món de la política començà l'any 1975, quan va ser candidat i president de les unitatàries democràtiques del sindical vertical d'hostaleria. Del 1977 al 1990 va ser secretari general de la UGT. Del 1979 al 1983 va ser conseller a la pre-autonomia. Del 1983 al 1991 va ser batlle de Calvià. I del 1991 al 1995 tancà la seva etapa en la política activa com a parlamentari i portaveu

del grup socialista. Des de l'any 1994, i gràcies a les excedències, ha combinat la seva feina de director de recursos humans a la multinacional turística ACORN amb altres càrrecs. L'any 1996 presideix la Comissió Permanent del Forcem (Fundació Formació Contínua) a Madrid. També va ser membre de la Comissió del Diàleg Social Europeu de Comerç i Hostaleria. L'any 1999 va ser director general de Treball i Formació. Des del juliol del 2001 és president del Consell Econòmic i Social (CES).

plaça pública on la societat organitzada opina abans que li dictin les normes.

Una altra funció preceptiva del CES és que el primer semestre de l'any ha d'emetre un informe sobre la situació econòmica i social i ha de fer unes propostes al Govern de cara als pressuposts. Aquesta memòria diríem que recull un poc l'opinió de la societat balear sobre els temes que l'afecten en matèria econòmica i social. Però a la memòria el Consell també dissenya el tipus de societat que vol. Té una part de funció prospectiva, de visió

presentat, diria que, en el debat del Parlament, el mateix president es va basar, en gran part, en les propostes del Consell Econòmic i Social i ho va dir públicament a l'inici de la proposta. També puc dir que a la Mesa de Diàleg Social, i al Pacte per l'ocupació va servir de base el document que havia elaborat el CES. Dins la tercera línia, que és on hi ha més coses en marxa però menys fets, l'altre dia fórem a Can Tàpera prop de cinquanta persones de la Universitat, del món de l'empresa, del món dels sindicats i de l'Administració i es varen acordar moltes coses que estaven d'acord amb l'informe que nosaltres fariem en temes de recerca i desenvolupament. Nosaltres tenim pràcticament deu mesos de vida i la producció ja és immensa.

MEMÒRIA DEL CES

-Podria comentar els punts principals dels continguts de la Memòria socioeconòmica del CES?

-La Memòria socioeconòmica té tres capítols. El primer toca la part econòmica, el model de societat que volem, com garantir un creixement sostenible, els sectors econòmics, polítiques actives de producció... El segon capítol s'ocupa de temes laborals, és a dir, sobre com millorar la qualitat en el treball, la temporalitat, l'atur... I en un tercer capítol s'ocupa de temes socials: la justícia, la llengua, la immigració... I tot això ho fa a partir d'uns informes que han elaborat prop de setanta especialistes de la universitat, de l'Administració perifèrica, de les conselleries, empresaris i sindicats. I després, de tot això, al final de la Memòria es treuen uns suggeriments. La Memòria té en total més de vuit-centes pàgines.

QUI INTEGRA EL CES

-Parlem de la composició del CES. És realment representativa de la societat balear? Col·lectius que cobren importància en els darrers temps com els que defensen la dona o els immigrants no hi tenen cap participació.

-Això no són col·lectius, són grups socials, però no són col·lectius amb la seva pròpia estructura social i econòmica. El CES neix primer com un organisme de programació, i després com un organisme de representació de les organitzacions socials i econòmiques. La dona o els joves constitueixen moviments de caràcter social, no són estructures de caràcter econòmic i social sinó que representen interessos parcials, perquè els joves són als sindicats, a les patronals, al moviment ecologista...

Al CES hi ha representats el grup de les patronals, els sindicats més representatius, el moviment ecologista, la universitat, el sector pesquer, el sector agrícola, el sector de l'economia social, a més d'un representant dels ajuntaments, un representant de cada un dels consells i dues persones proposades pel Govern com a persones de reconegut prestigi. I aquests trenta-sis membres, a més del president, no poden tenir cap tipus de responsabilitat pública, electa o no electa. No poden ser regidors, ni batles, ni directors generals, ni càrrecs polítics del Govern. Per tant, al CES hi són els models fins ara normals de representació que negocien convenis, firmen acords, presenten alternatives, etc. És integrat per organitzacions reconegudes institucionalment com a representatives de l'estructura social. A més, també s'obre la representació a altres associacions com els col·legis professionals, els moviments d'associacions de veïns o les entitats bancàries.

-Quan es va crear el CES a la premsa varen sortir algunes veus que criticaven la institució per ser una "figura decorativa". Concretament les crítiques venien d'un sindicat no representat al Consell.

-Els que no s'hi consideren representats opinen negativament. El Consell no és una assemblea, sinó que està integrat per organitzacions que tenen una estructura legal i una representativitat. Un sindicat és representatiu quan té el 15% de la representació de delegats en l'àmbit comunitari, i com a mínim un 10% en l'àmbit de tot l'Estat. En funció d'aquesta representació, que ve marcada per una llei orgànica, formen part del CES. Que sigui o no representatiu ho dirà la societat. Igual passa amb el Parlament, un pot dir: el Parlament no és representatiu perquè no em representa a mi. El Parlament s'integra pels partits que tenen més del 5% de vots en l'àmbit de la comunitat.

-Els membres del CES són nomenats pel Govern. Aquest fet pot provocar que es pressuposi certa vinculació amb el govern de torn.

-El CES no té cap tipus de vinculació administrativa amb el Govern, perquè neix de l'Estatut d'autonomia. Té una llei pròpia de funcionament i un pressupost propi aprovat al

de futur, de desig de model, que no és purament tècnic sinó consensuat i discutit entre totes les organitzacions que l'integren. El CES dibuixa i somia el futur.

Per últim, en temes concrets i puntuals, el Consell pot donar la seva opinió, li demanin o no. De moment tenim un estudi sobre recerca i desenvolupament, un sobre treball, un sobre el nivell de productivitat i competitivitat de la nostra societat, etc.

Aquestes, diria que són les tres grans bases del Consell Econòmic i Social, que en el fons es resumeixen a donar a conèixer les visions i les opinions de la societat balear organitzada al Govern, a l'Administració i a la societat en general.

-Quina repercussió ha tingut la tasca del CES en els textos legals?

-En el tema preceptiu, de dictàmens, hi ha hagut decrets i lleis en els quals el 90% d'articles s'han modificat en funció de les aportacions del CES abans de presentar-se al Parlament o de publicar-se al BOIB. Això en bastants de casos, per exemple, en el tema de parelles de fet, dels onze articles en modificaren deu, també en temes d'urbanisme, d'habitatge, d'ecotaxa se'ns ha fet cas. Amb relació a la memòria socioeconòmica, que ja hem

Informar, promoure, recomanar...

El Consell Econòmic i Social de les Illes Balears va ser aprovat pel Parlament el novembre del 2000 i es constituí el 9 de juliol a la capella del Consolat de la Mar, seu del Govern. Segons es pot llegir a l'Estatut d'autonomia -article 42- és "l'òrgan col·legiat de participació, estudi, deliberació, assessorament i proposta en matèria econòmica i social".

Entre les seves funcions s'hi troba la d'emetre dictàmens preceptius i no vinculants sobre avantprojectes de llei, projectes de decret legislatius i projectes de decrets que regulin matèries socioeconòmiques, laborals i d'ocupació, excepte l'Avantprojecte de pressuposts generals. També, però, avantprojectes de llei o projectes de disposicions administratives que afecten substancialment l'organització, les competències o el funcionament del CES.

Així mateix pot emetre dictàmens facultatius no vinculants amb relació a projectes de disposicions administratives sobre matèries econòmiques i socials o sobre qualsevol altre tema quan li sol·liciti el Govern o les entitats i organitzacions que integren el Consell.

D'altra banda ha d'elaborar informes sobre qüestions socials, econòmiques i laborals d'interès per a les Illes, un informe anual sobre propostes i recomanacions i una memòria socioeconòmica, també anual. Finalment, també pot promoure i dur a terme iniciatius relacionades amb les matèries esmentades.

Parlament. Per tant, té un funcionament plenament autònom i el que emet són les seves opinions.

El Govern no pot nomenar ningú que no sigui proposat per les organitzacions. Igualment, el president és nomenat pel Govern però, abans, ha de ser ratificat per dos terços d'aquests 36 membres, i no pot ser substituït, canviar, si 25 dels 32 membres del CES no presenten la modificació. Per exemple, quan es renova el president, cada quatre anys, qui presideix l'assemblea de la renovació és el president i els consellers que hi ha hagut abans, és a dir, que no es pot donar un buit, i si el Govern no nomena les persones que proposa el CES, segueixen els mateixos. És el Govern qui nomena, però sempre a proposta de les organitzacions.

-Què es va plantejar quan va ser nomenat president?

-Quan a mi em proposaren si volia ser el president del CES, em varen demanar si em venia de gust o no. Jo som una persona que sempre, des del 79, havia treballat per la creació d'aquest Consell. Entenim que la societat no només expressa la seva voluntat democràtica quan vota, sinó que també ho ha de poder fer quan s'elabora una norma que l'afecta. Era un projecte que aquesta societat necessitava per poder expressar cap a on vol anar. Jo sempre me'n recordaré del que em deia un jutge: que és una institució que si no existís s'hauria d'inventar, perquè marca la possibilitat que aquesta societat tenguí un marc de discussió i de posada en comú.

-De tota manera, encara és una institució poc coneguda pels ciutadans en general.

-Es tracta d'institucions que quan neixen es coneixen poc. La gent es demana quina utilitat tenen, i són necessaris un grapat d'anys fins que es consoliden. Jo personalment estimo molt la utilitat del CES, però qui ho ha de fer ha de ser la societat balear. Podem dir que la societat comença a conèixer el Consell, que comença a ser una criatura present, però evi-

dentment ens queda molt de camí per recórrer perquè la gent ens conegui.

EL DEBAT TRANQUIL

-Com es trien els temes que ha de discutir el Consell?

-Normalment qui ho decideix és la Comissió Permanent, formada per sis membres, més els dos vicepresidents, el president i el secretari general. D'on surten aquests temes? A partir del que intuïm que són les necessitats. Per exemple, el tema de la societat agrícola de transformació neix d'un debat que tenguérem sobre la política agrària de les Balears i, a proposta d'Unió de Pagesos i d'ASAJA. El tema d'R+D surt d'un debat que vàrem tenir sobre el Pla de recerca, el de transport per iniciativa del Govern, el de negociació col·lectiva per una necessitat, els temes dels indicadors de productivitat perquè a les lleis moltes vegades no s'estudia la seva repercussió a la societat, el tema dels fixos discontinus a partir del "decretàs", la qualitat en el treball perquè a la Memòria es va veure que no era un tema clar. Per tant, cada tema surt d'un debat general o particular que es veu que és interessant. I després ho decideix la Comissió Permanent.

-Quin tipus de debat es genera en el si del CES? Costa molt d'arribar a un acord?

-Els temes més difícils de consensuar són aquells que la societat té per més complicats: els urbanístics, els que afecten les polítiques socials, el tema d'impostos. També és més difícil arribar a acords en allò més immediat, on tothom té el seu posicionament, en canvi, en perspectives de futur, de model de societat, és més fàcil, i més útil. Fins ara ja hem fet vint-i-vuit dictàmens, i la

Memòria. Darrera aquesta feina hi ha cents i cents d'hores de discussió per posar-nos d'acord. Només la introducció de la Memòria va dur quasi 40 hores de discussió dins d'una comissió on hi havia patronals, sindicals, organitzacions socials... i aquests documents han estat acordats per unanimitat. Quasi tots els dictàmens, amb excepció d'un o dos, no han tengut ni vots particulars. Això és signe que el que aconseguim és que es posin les coses sobre la taula, i que tranquil·lament i pacíficament es puguin debatre, i treure conclusions i propostes.

El Consell ha estat un lloc de tranquil·litat, de poder parlar de les coses, de no haver de tenir la por de "ara sortirà al diari... i començaran a pensar". Han vingut consellers a reunions de mitja hora i han estat tres hores i mitja parlant dels temes.

Per tant, és una institució dolça on veus parlar el president del GOB i el president de la patronal i no s'insulten, sinó que cerquen posar-se d'acord. Es discuteix tot, però no hi ha la tensió del dia a dia i això genera aquest sentit de tranquil·litat.

-Que els temes s'aprovin per unanimitat provoca també que es rebaixin les expectatives de cadascú.

-Jo no diria que es rebaixen, sinó que es posen sobre la taula i hi figuren. Al final, el resultat és un mosaic on hi ha una idea general i després les opinions un poc matisades de cada un.

-Aquesta necessitat de consens també implica ser més conservador o més prudent en les propostes.

-Com a president del CES procur no opinar mai dels continguts perquè no tenc veu ni represent cap grup. En realitat el que he de fer és que les opinions arribin a acords. L'únic poder que tenc real és que si consider que un tema no està suficientment discutit, no es pot votar, i fins ara no ho he hagut d'aplicar mai. S'arriba molt més a acords perquè hi ha la necessitat d'arribar-hi. El CES funciona per autoritas, no per potestas, i l'autoritas la tens en funció que siguis capaç d'arribar a acords. La força teva és arribar a consens, i és més fàcil perquè aquesta és la prioritat, i també perquè hi ha un ambient tranquil on ningú no se sent manipulat, ni amb l'obligació d'anar contra l'altre.

-El debat que es genera al si del Consell té després un reflex fora del CES?, entre les organitzacions que en prenen part? Per exemple, entre els sindicats i la patronal en el seu àmbit propi.

-Cada conseller és autònom, malgrat sigui proposat per les organitzacions a les quals

pertany. Per tant, no representa l'organització que l'ha nomenat, si bé està dins la seva òrbita, és clar. Però l'àmbit del CES és de discussió general, no és anar a veure amb quins punts estan d'acord els sindicats i les patronals sobre tal tema, sinó com feim una proposta de futur sobre el tema que hem triat tots. El CES té més una funció de mirar cap al futur. Mirar què feim i com ho feim i projectar com hauríem de fer-ho.

NOVES VIES DE PARTICIPACIÓ

-Què opina de les noves formes d'associacionisme actuals, quan es diu que els sindicats i els partits polítics estan en crisi.

-Jo diria que no són noves formes d'associacionisme sinó nous moviments d'ajuntar-se. Perquè una associació, si ha de ser democràtica, ha de tenir afiliats... ha de dir què representa. Per exemple: què representa UGT a Balears? Jo represent 110 mil treballadors que un dia votaren les meves candidatures a les empreses, i a més tenc tants d'afiliats, tal estructura, aquests convenis...

Aquests moviments associatius crec que són molt importants per a la vida social, però avui en dia són moviments, no organitzacions estructurades. S'han d'estructurar? Jo crec que no, perquè la gràcia és que aquests moviments agrupen moltes vegades organitzacions estructurades que s'hi afegeixen, i representen punts de xoc i de contrast social.

Tots els que hem participat a moviments socials sabem què és això. Són moviments que en el meu temps eren d'un tipus i ara són d'un altre. En els anys seixanta surten uns moviments determinats com els estudiantils, ecologistes, pacifistes... que engloben organitza-

cions. Es diu molt que pareix que la política ha passat de moda. Però algú governarà. Sempre, tota la vida ha existit la necessitat de governar. Modernament són els partits els que governen, i per desgràcia, allà on no hi ha partits o estan molt difusos ja veim què passa. Per tant, la política sempre serà necessària, els consells econòmics i socials sempre seran necessaris per fer sentir la societat, i els moviments socials seran necessaris com a moviments que despertin la consciència de la societat a cada moment, per la pau, per la solidaritat, per l'ajuda mútua, contra la globalització... Jo crec que això és positiu, són moviments que generen aquest esperit sa de la societat. Evidentment no són organitzacions sindicals, no s'asseuen a negociar amb els empresaris, i sempre dins una democràcia seran necessaris aquests senyors que representen uns sindicats i uns empresaris que s'asseguin i negociïn. I malament quan no hi són.

-Pensa que hi ha poc debat i discussió en la nostra societat?

-Jo diria que es discuteix molt, però que moltes vegades es fa massa als mitjans de comunicació, i és una forma de no arribar a acords. El gran avantatge que té el Consell Econòmic i Social és que s'hi fa una discussió cap a dins, es reuneix, es tanca, discuteix i no surt res fins que no s'ha posat d'acord, per tant, no transmet a fora la discussió, sinó que transmet el resultat, les propostes.

Aquesta societat nostra a vegades s'agafa més a l'anècdota del dia a dia que no al camí a fer, per tant el Consell és una institució que pretén obrir un camí al futur, somiar el futur. Però no un somni qualsevol, sinó això que diuen els menorquins: "amb els peus en terra

i el cap al món". Pensar cap a on anam, què volem ser, què hem de fer com a societat. Respondre al dia a dia d'una norma però en funció d'uns criteris, d'una visió que jo tenc de futur i que he consensuat socialment, aquest és el quid.

-Crec que el futur passa per crear nous fóruns de discussió i obrir noves vies de participació?

-Jo crec que hi ha d'haver tots els fóruns de debat que la societat necessiti i creï. Una cosa és un forum de debat espontani, i una altra és un forum d'unes organitzacions que representen una cosa i que es reuneixen a debatre. El CES no és més que una institució de debat, però estructurada dins del marc de la Constitució i regulada per la Constitució. És igual que si diguéssim: hi ha d'haver moviments polítics de lluita per la pau? Sí. Ara bé, seran els partits polítics? Si es confirmen com a partits i se sotmeten a les normes, sí.

El CES no és un organisme més, és l'únic organisme al qual l'Estatut d'autonomia dóna aquest poder. Hi ha d'haver més elements de debat? Tots els del món, però no seran preceptius ni obligatoris com el CES. Un forum de debat és necessari i una institució és necessària. Ni el forum elimina la institució, ni la institució ha d'eliminar el forum.

-Aquesta comunitat que somia és encara molt enfora de la que tenim?

-Sempre. Evidentment tiram la pedra molt més lluny del que, tal volta, sabem. Però és aquella idea d'uns ciutadans que es passejaven pel camp una nit de lluna, i de cop, senten que els cauen pedres damunt. Veuen un al·lotet que tira pedres i li demanen: "Per què ens tires pedres? Què fas?", i ell contesta: "Tir pedres a la lluna". Els homes li diuen: "Però si no hi arribaràs mai a la lluna". I l'al·lotet els diu: "No, però de moment som el que tira les pedres més lluny del meu poble". És un poc aquesta idea que mirar enfora vol dir tirar pedres, avançar, corregir coses... A les Balears tenim un producte interessant, però tenim uns problemes que neixen d'aquesta situació: exclusió, marginació, qualitat en el treball, poca formació... Tot això posa de manifest què és el que hem de corregir de cara al futur si volem que el model de la nostra economia sigui comprensiu i comprometi tota la societat.

"Al CES hi ha representats el grup de les patronals, els sindicats més representatius, el moviment ecologista, la universitat, el sector pesquer, el sector agrícola, el sector de l'economia social, a més d'un representant dels ajuntaments, un representant de cada un dels consells i dues persones proposades pel Govern com a persones de reconegut prestigi".

Pla territorial de Mallorca: l'hora decisiva

Sebastià Verd

En el debat de política general de Mallorca, el primer que celebrava el Consell de Mallorca, les postures quedaren prou clares: el Pla territorial de Mallorca no compta amb els vots suficients per ser aprovat. Segons el responsable de l'urbanisme del CIM, Josep Melià Ques, és difícil perquè entre els socis del Pacte de Progrés només el PSIB sembla disposat a donar un vot favorable a les propostes d'UM, mentre que la resta -PSM, EU i els Verds- s'hi oposen. I per la seva banda, el PP, tot i que hi

podria estar d'acord, discrepa obertament amb temes com les carreteres (el Pla preveu desdoblament i no autopistes, que són el gran cavall de batalla dels populars). En qualsevol cas, un vot favorable dels conservadors tampoc no solucionaria el problema, a no ser que fossin a les portes d'una nova coalició de govern entre Unió Mallorquina i el Partit Popular, com a l'inici de l'Autonomia, una hipòtesi que mai no s'ha de descartar, però que en aquests moments sembla poc menys que improbable.

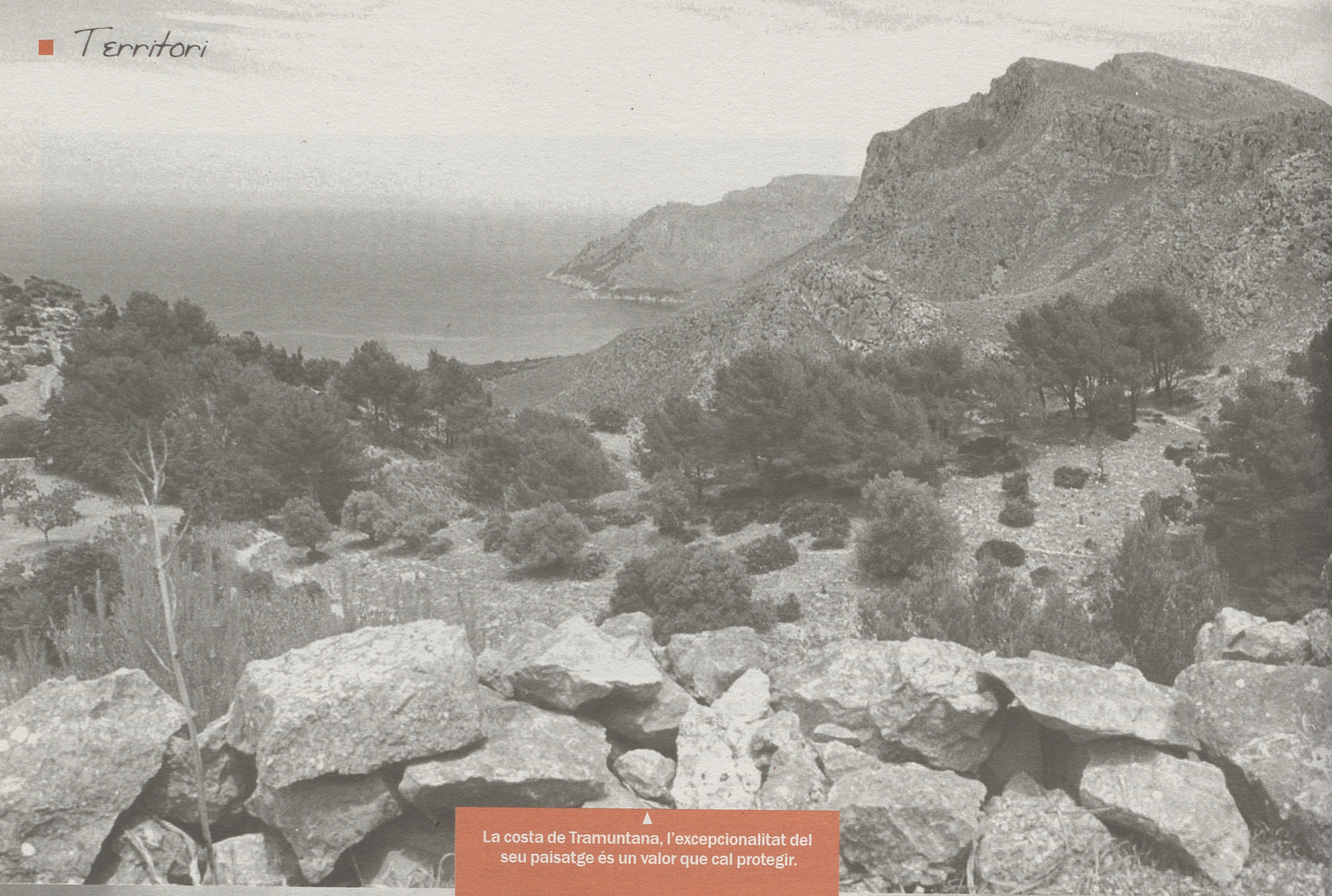
El problema és que el Pla territorial, la proposta de model presentada per l'equip redactor i que UM ha acceptat com a pròpia, inclou elements de creixement que el mateix soci particular de govern al Consell, el PSM, ha manifestat no poder acceptar. Ni tampoc EU-els Verds. El desig de la presidenta del Consell, Maria Antònia Munar, és d'arribar a un consens amb totes les forces -tal com s'és a punt d'aconseguir a Menorca- la qual cosa li pareix possible, de moment, amb l'excepció esmentada de les carreteres, amb el PP i el PSOE, però impossible amb la resta. En aquest sentit, l'única sortida possible sembla ser la d'asseure's a la mesa de negociacions i redissenyar l'estratègia a seguir dins del Pacte, però som a pocs mesos de les eleccions i això pesa. En el debat, Maria Antònia Munar es mostrà satisfeta perquè, afirmà, "les diferències són mínimes" i que, si més no, en aquests darrers quatre anys s'havia avançat molt. La presidenta del Consell de Mallorca i d'UM està convençuda que el Pla compta ja amb el suport del 85% de la població, és a dir, dels partits que representen aquest percentatge de vots. Però això no és molt clar.

Des d'Unió Mallorquina es defensa que el Pla territorial és un factor d'equilibri, i en aquest sentit es qualificà la política d'ordenació del Consell d'històrica, agosarada i ambiciosa. Es recordà que el Pla és un compromís del Pacte amb la societat i que la voluntat de dur-lo a la pràctica quedà demostrada amb la moratòria urbanística, "una aposta valenta, d'un equip de govern -digué la presidenta- i

d'una majoria política que ha estat capaç de frenar el consum territorial que es produeix", una afirmació amb la qual els ecologistes no estan d'acord, ni els tribunals, que n'han obligat la revisió. El GOB, per exemple, ha advertit que quan es va constituir el Pacte de Progrés, a l'estiu del 99, el nombre de treballadors de la construcció era de 35.000 i que tres anys després la xifra s'ha incrementat en

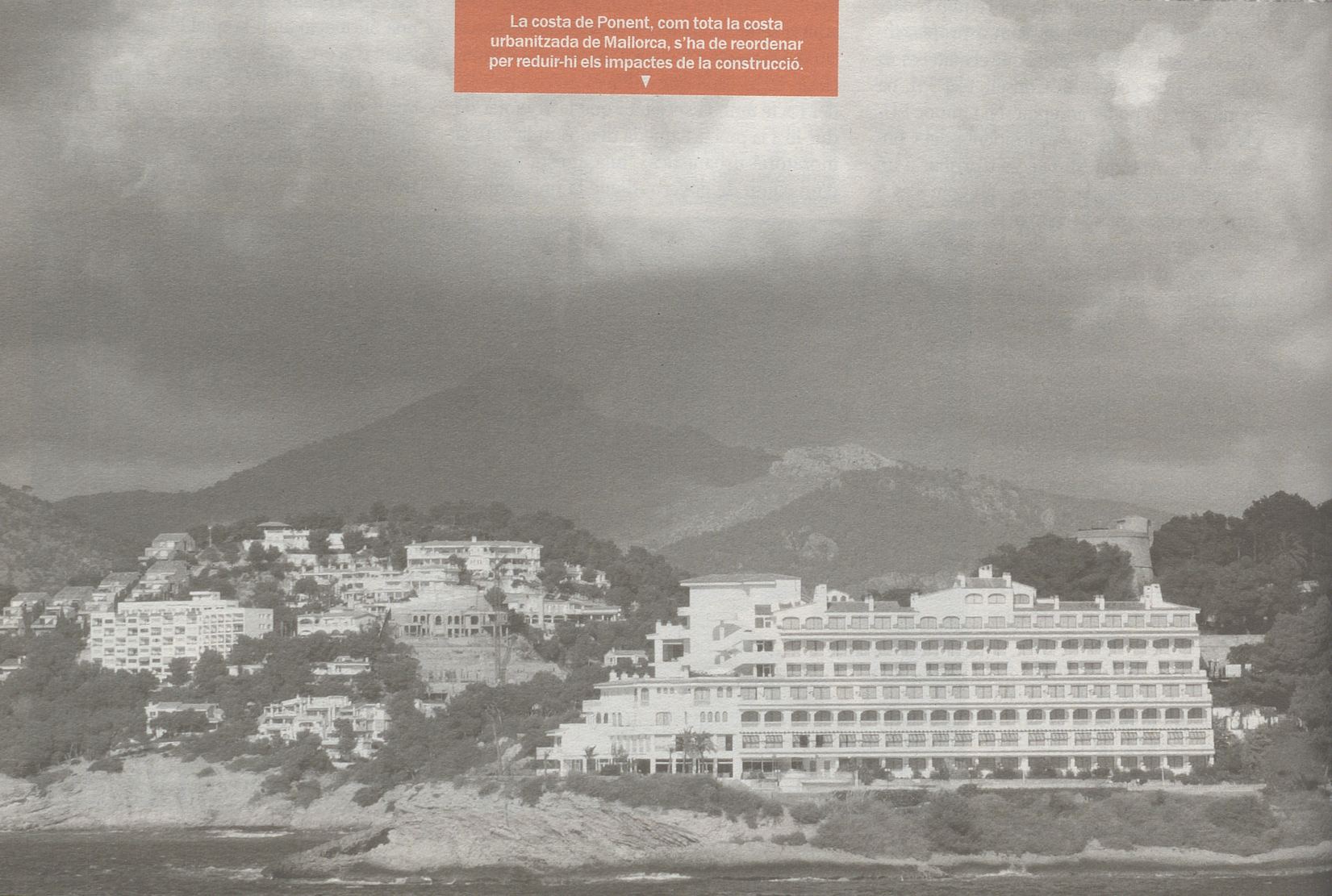

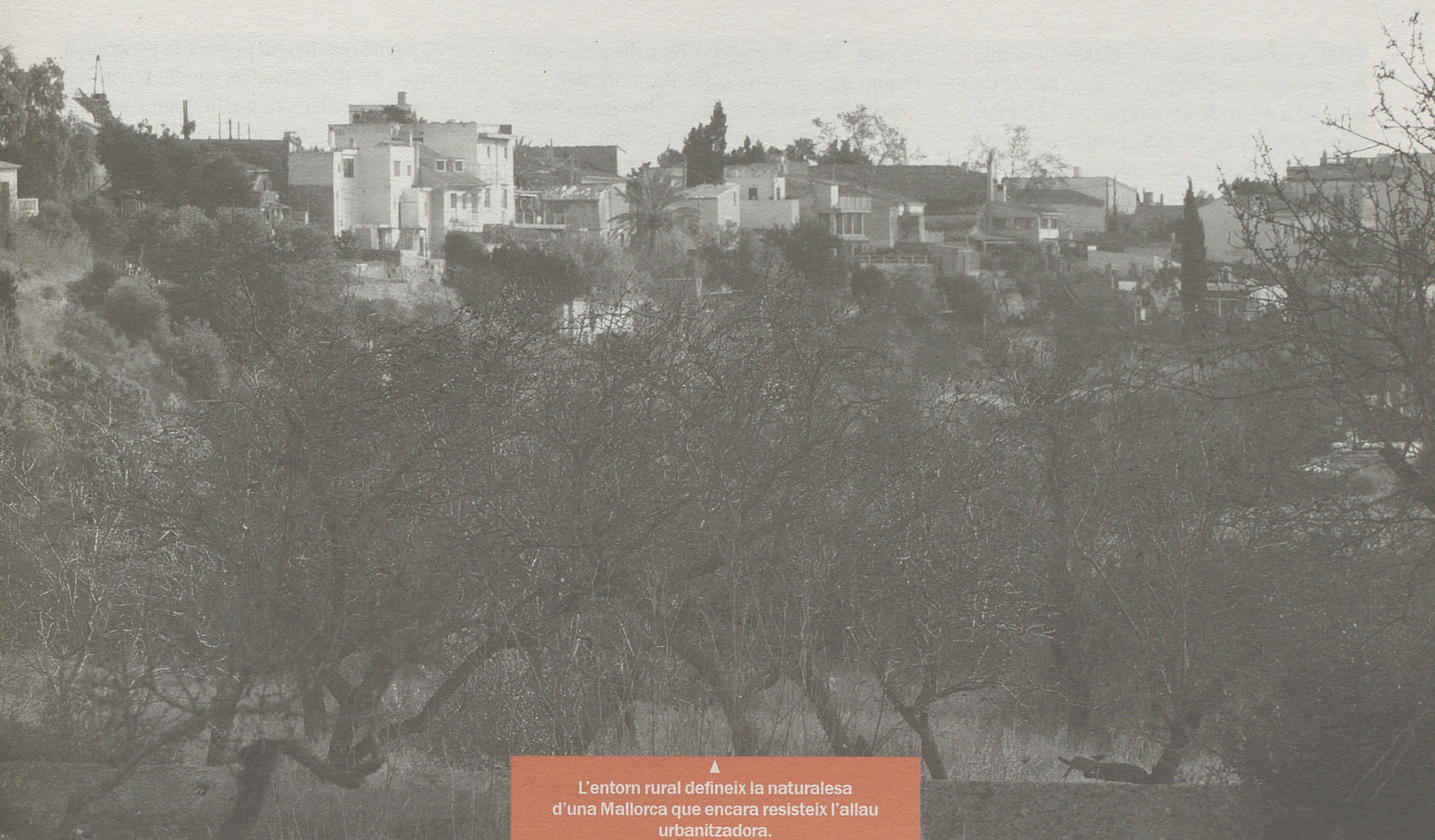
Debat de política general al Consell de Mallorca.

▲
La costa de Tramuntana, l'excel·lència del seu paisatge és un valor que cal protegir.

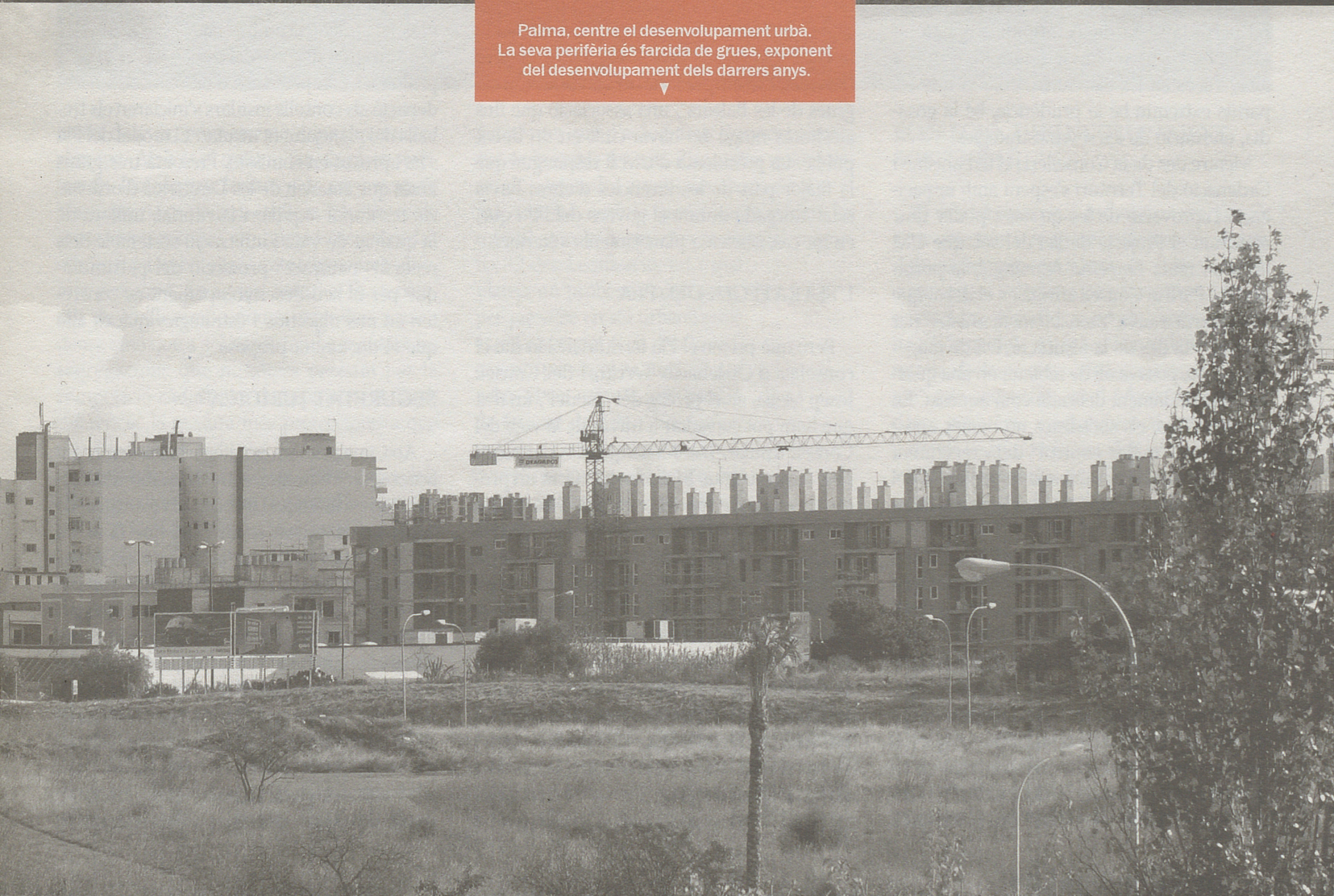
La costa de Ponent, com tota la costa urbanitzada de Mallorca, s'ha de reordenar per reduir-hi els impactes de la construcció.
▼

▲
L'entorn rural defineix la naturalesa
d'una Mallorca que encara resisteix l'allau
urbanitzadora.

▼
Palma, centre el desenvolupament urbà.
La seva perifèria és farcida de grues, exponent
del desenvolupament dels darrers anys.

7.000 persones i ara és de 42.000. El nombre de projectes visats cap any no ha baixat dels deu mil a pesar de les moratòries. O tal volta a causa de les moratòries, perquè el seu simple anunci o la suposició que en el futur encara hi hauria més restriccions urbanístiques ha fet que l'anunciada crisi de la construcció s'hagi ajornat. Per això es demana una norma que reguli el creixement, l'anomenada llei de quotes.

CANVI DE TENDÈNCIA

Només enguany s'han començat a notar símptomes de reducció, un canvi de tendència que el sector de la construcció atribueix a les restriccions urbanístiques, però que segurament cal atribuir al mateix mercat. La llei de quotes del Govern, precisament, no només pretén regular el creixement, aproximadament en un 1% anual, sinó equilibrar la dinàmica del mercat, i impedir l'allau d'uns anys i la sequera d'altres, però la seva aprovació ha esdevingut polèmica. Unió Mallorquina no n'és partidària, si bé ha dit que la votarà favorablement i que l'aplicarà en el Pla territorial. Tot plegat, però, les divergències en matèria urbanística i de protecció mediambiental -lleis de biodiversitat o la proposta de Parc Natural per a la serra de Tramuntana- s'han fet evidents. Hi ha molts de temors i, a més a més, s'acosten les eleccions i això fa que els partits extremin bé la prudència, bé la gosadia, en funció de les seves estratègies.

Mentre des de la Conselleria d'Urbanisme i Ordenació del Territori s'espera amb impaciència l'aprovació de les quotes i poder tirar endavant el Projecte de llei del sòl, que UM mira de reüll, Francina Armengol, la portaveu del PSIB al Consell afirmà en el debat que el seu partit estava "raonablement satisfet" per la feina feta des de la institució. Dit de manera planera, posava oli de reblanir en una qüestió extremadament delicada com aquesta. En qualsevol cas, els socialistes no només aposten per un "major control" del creixement urbà, sinó també per una major protecció del sòl rústic i per un increment dels espais naturals.

Menys diplomàtica fou la portaveu del PSM, Maria Antònia Vadell, a pesar que aquest partit comparteix el govern del Consell amb UM. Segons Vadell, el model territorial que defensa UM no és diferent del que podria haver presentat el PP i nosaltres, afirmà "no ens podem presentar davant la societat amb un model territorial calcat del que teníem en èpoques passades, fonamentat en un consum constant i massiu del territori". Malena Tugores, d'EU, afegí que avui per avui hi

ha una clara divergència en urbanisme amb l'equip que governa la institució insular, que és extensiva a la xarxa viària, al turisme i, entre altres, al tractament de residus sòlids. La portaveu d'EU carregà les tintes, sobretot, contra un model que abona l'anomenat turisme residencial i, en aquest sentit, apostà per un retorn a l'hoteleria com a motor econòmic. Uns arguments que també comparteix Miquel Àngel Llauger, d'els Verds, qui no veu cap justificació perquè el model territorial de Mallorca per millorar necessàriament la qualitat del turisme hagi de dur més camps de golf i més ports esportius.

Enmig d'aquest embull, no cal dir que des del Partit Popular no es comparteix l'afirmació que el seu model territorial sigui semblant al d'UM, si bé es recordà que els fonaments del Pla territorial són a les Directrius d'ordenació territorial aprovades durant el darrer mandat conservador. El portaveu del PP al Consell de Mallorca, Jaume Font, digué que el seu partit també era a favor d'un equilibri territorial i de protegir l'entorn, però que tant una cosa com l'altra s'havien de fer sense hipotecar el desenvolupament econòmic. En qualsevol cas destacà -amb una argumentació molt similar a la dels ecologistes- que durant els tres darrers anys de Pacte de Progrés s'havia construït més que mai. Que mai no hi havia hagut tantes grues, segons reconeixia "l'associació empresarial d'instal·ladors de grues de les Balears", una associació que fins aleshores ningú no havia citat en un debat públic. La presidenta d'UM li respongué que la major part de les llicències d'obres havia estat atorgada durant el govern del PP i que, en tot cas, obeïen a planejaments anteriors.

L'ESTRATÈGIA DEL PLA

Però què pretén el Pla territorial? Ho diu el conseller d'Ordenació Territori del Consell Josep Melià, en el pròleg del "model", un text que hom pot consultar a través de la web del Consell Insular. Diu Melià que des del boom dels anys seixanta, Mallorca ha viscut un procés de canvi de model econòmic i ha passat d'una societat agrària a una de serveis, que ha afectat el territori, però que aquests canvis s'havien fet "des de la improvisació, sense atendre un model prefixat que atorgàs coherència a les actuacions i asseguràs la viabilitat futura del que es feia (...) el Pla territorial ha de significar que els mallorquins, a la fi, comptin amb un instrument que ens doni les claus del que serà l'esdevenidor de la nostra terra i ho faci des de la seguretat jurídica, la claredat dels planejaments i les solucions, i la necessitat que les coses responguin a una lògica i a

un esquema que tenguí present la generalitat de l'illa". En definitiva, un model territorial que els seus redactors qualifiquen com una aposta de futur i una "proposta il·lusionant".

En aquest sentit, tal volta sigui bo recordar com l'expansió urbanística de Mallorca s'ha fet sense els instruments de planejament adequats o que, quan aquests existien, potenciaven el desenvolupament en lloc de controlar-lo. El Pla provincial del 1973, a les darreries del franquisme, arribà a finals del primer gran boom i fou netament desenvolupista, sobretot a la costa. Ja amb la preautonomia hi va haver intens de control amb treballs de reconeixement territorial i de catalogació d'espais naturals que posteriorment donarien pas a la LEN. Però no va ser fins al 1987 quan s'aprovà la Llei d'ordenació territorial, mentre que les Directrius -que tenien un termini de sis mesos- no s'aprovaren fins una dècada més tard. Una dècada de desenvolupisme i d'inseguretat jurídica, perquè l'oposició tractà de trobar vies d'equilibri territorial a través de lleis complementàries (la del Trenc, per exemple). Finalment, ja amb el Pacte de Progrés, després del traspass de les competències d'ordenació als consells insulars s'iniciaren els treballs del planejament insular. El model del Pla s'ha aprovat en comissió. Presenta tres grans línies que emanen de les Directrius d'ordenació territorial -equilibri territorial, millora de la qualitat de vida i utilització sostenible dels recursos naturals i protecció del patrimoni- que per al seu desenvolupament es concreten en uns objectius i estratègies que és allò que el document proposa.

SEGURETAT JURÍDICA

Així, una primera estratègia ens mostra com aconseguir l'equilibri entre la gestió d'un recurs tan escàs com el territori i la protecció de l'entorn. En aquest sentit i pel que fa al sòl rústic s'actua tant amb la creació de noves àrees de protecció i al mateix temps per posar en valor, turístic en aquest cas, una part important d'aquest sòl a través de xarxes recreatives, itineraris i àrees arqueològiques o d'interès cultural i etnològic. En una taula rodona per a la revista *Gea*, (gener 2003) Josep Melià ho resumeix d'aquesta manera: "Des del pla ens hem vist obligat a fer allò que les DOT no varen ser prou valentes d'impulsar, les categories de sòl rústic que ja preveïen que hi

Enmig d'aquest embull, no cal dir que des del Partit Popular no es comparteix l'afirmació que el seu model territorial sigui semblant al d'UM, si bé es recordà que els fonaments del Pla territorial són a les Directrius d'ordenació territorial aprovades durant el darrer mandat conservador.

havia d'haver, però que no dibuixaren sobre el mapa. Això és el que ara fan els plans territorials. Determinar les àrees de prevenció de riscos, que no es podran edificar, o les àrees de protecció territorial, on tampoc no es podrà edificar, i també altres categories amb diferent protecció. En aquest sentit, el Pla territorial de Mallorca no només complirà aquest deure sinó que a sòl rústic també regularà les segregacions que nosaltres pensam per la composició cadastral i de propietat, és, amb diferència, la mesura més proteccionista que s'ha fet al sòl rústic".

Aquest -l'actuació en el sòl rústic- és un dels eixos principals del pla, segons el seu principal responsable polític. Un altre és la seguretat jurídica. "Pensam -diu Melià- que hi ha molts d'operadors jurídics i molts de ciutadans que opinen que l'urbanisme ha esdevingut un caos, on els drets adquirits no valen res, on l'Administració actua amb una alegria impròpia de la seva responsabilitat. Nosaltres pensam que és bo per a tothom donar un marc fiable i estable". I el tercer eix és la regulació del creixement. El Pla territorial ha de dibuixar on ubicar el possible creixement urbà... Respecte de les moratòries, el conse-

ller afirma que d'acord amb el model territorial és possible fer una d'aquestes quatre coses: "O deixar les coses com abans de la norma cautelar, amb la qual cosa es podria fer tot allò que la normativa municipal permetia. O desclassificació, tot i que plateja un problema molt greu, perquè si bé en sòl urbanitzable és relativament fàcil desclassificar no passa el mateix al sòl urbà. El sòl urbà és una qüestió de fet i no de dret... En qualsevol cas és un debat jurídic molt complicat. En aquest sentit el criteri jurídic més estès és que el sòl urbà no es pot desclassificar. En teoria pura això és així... I la major part de sòl vacant és urbà. Per això s'ha d'acudir, bàsicament, a rebaixar les densitats, l'edificabilitat..., la qual cosa ens du a la quarta possibilitat: transformar aquestes zones en àrees de reconversió territorial. És a dir, en lloc de crear nou sòl per dur-hi els hotels que volem llevar de la primera línia aprofitar aquestes zones urbanes o urbanitzables per ubicar les noves instal·lacions turístiques".

Hi ha molts de temors i, a més a més, s'acosten les eleccions i això fa que els partits extremis bé la prudència, bé la gosadia, en funció de les seves estratègies.

ECOREGIÓ, DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

El model territorial inclou tant estratègies com objectius i programes d'actuació, alguns dels quals seran vinculants, és a dir, d'obligat compliment i d'altres simples criteris o recomanacions. Així, per exemple, per a una gestió eficient dels recursos naturals se suggereix la declaració de Mallorca com a "ecoregió" que consistiria en el "desenvolupament d'una estratègia mediambiental integral que permeti la gestió eficient dels recursos renovables i dels residus de l'illa i serveixi d'efecte aparedador cap a l'exterior. També s'inclouen estratègies per diversificar l'economia que van des de la creació de centres de transformació agroalimentària per potenciar l'agricultura i atendre la demanda turística a la creació d'un palau de congressos, tot passant per instal·lacions esportives, inclosos els polèmics camps de golf i els ports esportius.

El Pla detalla les estratègies que duen als objectius i així preveu racionalitzar els usos del sòl per adaptar-los a les necessitats futures, amb requalificacions urbanes i amb reestructuració i revitalització dels centres turís-

tics tradicionals. En aquest sentit, s'han previst determinats plans de reconversió territorial i "projectes de millora territorial", alguns dels quals són tan ambiciosos com probablement polèmics perquè topen amb competències municipals. Per exemple: la creació d'una gran avinguda diagonal a Palma que aprofiti el recorregut de l'actual via de cintura entre la carretera de Manacor i la de Sóller, amb la intenció de millorar la imatge actual d'una zona molt transitada i degradada. Es proposa la transformació de la via de cintura actual en una via més urbana, la qual cosa implicaria la desaparició dels nusos a diferents nivells i la reordenació de l'espai amb inclusió d'àmplies zones enjardinades. Una obra de gran envergadura que milloraria la imatge de Palma, però que també accentuaria la necessitat d'una segona via de cintura entorn de Palma.

DESDOBLAMENT DE CARRETERES

En aquest sentit, pel que fa a carreteres, el PTM aposta pels desdoblaments de les principals carreteres, si bé no per autopistes, així com per la creació de vies parc que, en tot cas, aprofitarien les carreteres ja existents. No s'hi preveuen noves infraestructures a excepció del segon cinturó de Palma i, com a recomanació, l'extensió del ferrocarril no sols a Alcúdia, i Cala Rajada, que ja són en estudi, sinó la construcció d'un metro lleuger per enllaçar l'aeroport i la universitat amb tota la línia de costa de la badia de Palma. També s'hi preveu, pel que fa a infraestructures, la localització de noves instal·lacions i xarxes energètiques que, en qualsevol cas, són compatibles amb la conversió de Mallorca en una "regió pilot per al desplegament de l'energia solar". També s'aposta pel reaprofitament dels recursos hídrics existents i pel desplegament de les xarxes de telecomunicacions i la gestió dels residus sòlids amb la consolidació de l'Ecoparc.

La lectura del model territorial provoca, sens dubte, moltes sorpreses, però també la perpetuació de molts de tòpics o de retrats futuristes pensats més cap a la galeria que amb la confiança de la seva realització. D'altra banda, moltes de les propostes són econòmicament impossibles o de molt difícil execució. D'aquí que els crítics al planejament es fixin més en aquelles qüestions que sí que podrien

ser realitzables. El mateix pla assenyalava alguna de les situacions actuals que cal corregir i que, entre altres, serien l'existència d'un model dual d'assentament urbà sense interrelació entre els nuclis tradicionals i els turístics, la macrocefàlia de Palma amb relació a la resta del territori, el procés de litoralització massiva, la proliferació de residències secundàries, el turisme residencial, l'increment del cost del sòl, l'escassa diversificació de l'economia, la sobreexplotació dels recursos naturals i l'estacionalitat. Molts d'aquests efectes negatius es volen combatre a través del PTM, que es pugui aconseguir o que en alguns casos tinguin efectes contraris dels desitjats, això és, justament, el que es discuteix.

REINVENTAR L'ÚS DEL TERRITORI

En aquest sentit, el Pla territorial proposa "reinventar l'ús del territori" en cinc pilars essencials. Ja n'hem exposat alguns, però en el seu conjunt són aquests:

"1.- Una distribució coherent del creixement, que reequilibri el desmesurat procés urbanitzador dels últims anys, que s'han concentrat prioritàriament als municipis turístics de la costa.

2.- Ampliar els espais protegits, cal pensar Mallorca com un territori únic i continu on cada peça té el seu paper i on els espais tant urbans com rurals i naturals es relacionin harmònicament.

3.- Reenfocar el desenvolupament. Nous paràmetres per assentar-se sobre el territori que posin fi a la seva degradació urbanística. En aquest context són de vital importància els plans de reconversió territorial que comportin una millora dels espais degradats des d'un punt de vista urbanístic i mediambiental respectivament.

4.- Una connexió amable entre tots els punts de l'illa que resolgui els déficits d'infraestructura, especialment comunicacions, que actualment té Mallorca, dins l'obligat respecte del medi natural. Les infraestructures han d'implantar-se pacíficament al territori, sense que siguin elements agressors.

5.- Cal una nova economia. Nous focus d'activitat que valorin les potencialitats de desenvolupament econòmic que té l'illa."

Bons propòsits, realitats? Centenars de pàgines de text i de plànols dibuixen aquesta filosofia, però com hem dit hi ha discrepàncies

es que de moment n'impossibiliten l'aprovació inicial que hom voldria fos possible si més no abans de les eleccions. En contra hi ha dos grups. Segons costa a l'acta de la comissió sobre el Pla, Antoni Alorda (PSM) exposà els següents punts de desacord:

"- Falta incloure la matriu de repartiment de creixement a cada municipi.

- Falta un compromís més clar de protecció d'espais naturals.

- El sòl rústic es regula en la seva consideració paisatgística i no en el seu vessant productor agrari, que creu més adequat.

- Limitació de camps de golfs i de ports esportius.

- No reflecteix la segona moratòria amb prou amplitud.

- Ha d'aclarir la secció transversal de les vies parc.

- Falta d'èmfasi en la promoció del transport públic."

Malena Tugores (EU) es manifestà d'acord amb el PSM i afegí

- Que no s'utilitzi el nou territori per fer la reconversió turística.

- No acceptació de noves vies per facilitar la penetració en el territori.

- Prioritzar el transport públic abans que el privat.

- No convertir Mallorca en un gran parc temàtic".

Per la seva part Joan Verger (PP) es mostrà partidari de compaginar transport públic i privat i, en aquest sentit, insistí que les autopistes previstes en el Pla de carreteres que dissenyà el PP eren necessària per a l'economia de Mallorca.

A la comissió votaren a favor els representants d'UM i del PSOE, en contra els del PSM i EU-els Verds i el PP s'abstingué. Aquesta és la situació en aquests moments, després del debat de política general i a l'espera de noves negociacions dins del Pacte, un pacte que un cop més ha mostrat serioses diferències respecte de l'ordenació territorial i de la protecció del medi ambient arran de la presentació de proposta de Parc Natural per a la serra de Tramuntana. Sens dubte, farà falta molt de diàleg en els pròxims mesos.

Entrevista a Macià Blázquez

La gasificació balear

Constanza Forteza

Segons Macià Blázquez, la petjada del turisme es pot mesurar com a la paleontologia, per registres fòssils que deixen capes, una sobre l'altra. És una terminologia que agafa prestada del professor, i avui polític, Onofre Rullan. En poques paraules, un primer registre que coincideix amb el "primer boom" experimentat a les Illes: l'ocupació turística de les costes. A continuació, segon registre i "segon boom": l'edificació massiva d'apartaments en les segones línies litorals. Tercer registre i

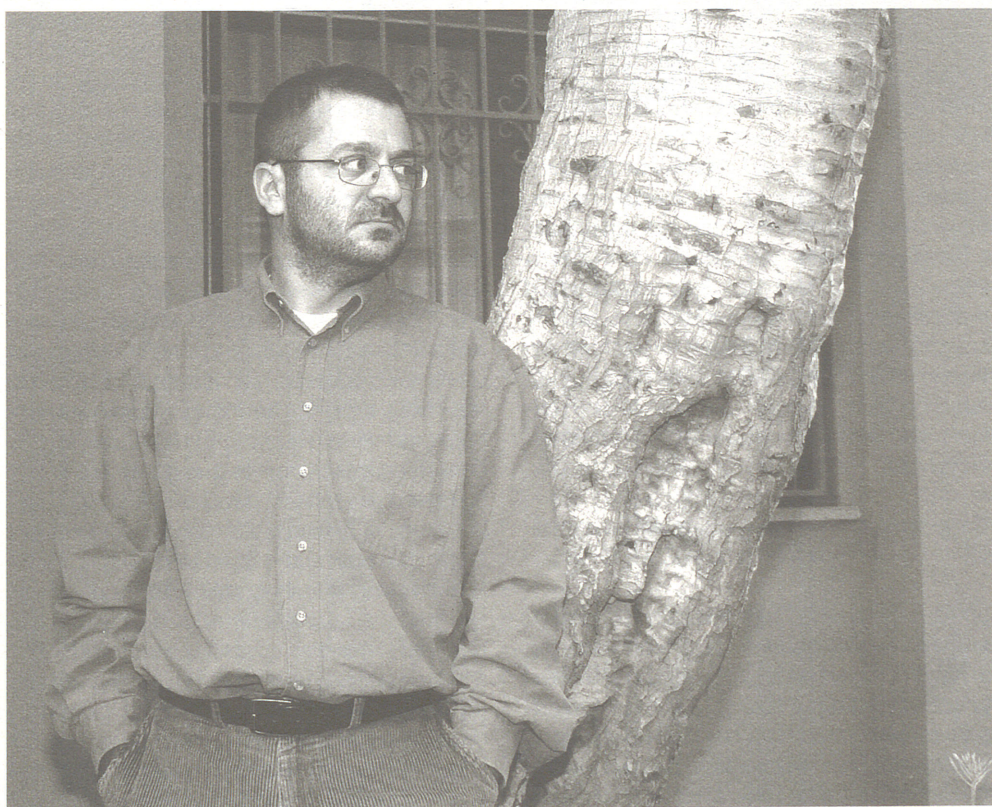
"tercer boom": les conseqüències de la pressió demogràfica sobre un territori entès globalment com a valor immobiliari potencial. Aquesta successió du, com a les pel·lícules, un "to be continued": l'equip encapçalat per Macià Blázquez prepara ja el volum dedicat al quart boom, on es pretén anar més lluny, per mesurar la insolidaritat ecològica del benestar balear, el nivell d'exportació de la nostra contaminació, la gasificació de les Illes.

-Vostès, els autors del volum sobre el "tercer boom", semblen voler obrir una nova manera d'estudiar l'àmbit balear, una metodologia que suma elements econòmics clàssics amb conceptes que provenen de l'ecologia o de la sociologia.

-El punt de partida d'aquest estudi, el del tercer boom, el formen els estudis que va iniciar i desenvolupar Onofre Rullan, geògraf, professor de ciències de la Terra, que ara exer-

ceix a la política, però que, abans, ja va publicar una anàlisi dels tres booms en una edició de "Sa Nostra". Nosaltres, els autors del llibre, el que hem fet ara, a petició del Centre d'investigacions i Tecnologies Turístiques, és una anàlisi del darrer període, el que va del 1989 al 1999 a través del que es denominen indicadors de sostenibilitat. I sí, és cert que els estudis que es realitzen, com poden ser els que es fan des del Centre de Recerca de "Sa

Nostra", es concentren fonamentalment en les variables econòmiques habituals, com poden ser la renda per càpita, l'afluència i la despesa turística, etc. En canvi, nosaltres posam l'èmfasi, o ens interessam més, per les variables socioambientals. Potser s'entén millor amb un exemple, com la qüestió de què s'ha parlat tant darrerament, l'opressió davant l'aclaparament, l'ofec que sentim als estius. Com es pot mesurar això? Perquè és un tema que té

Macià Blázquez Salom (Madrid, 1965) és geògraf i professor d'anàlisi geogràfica regional de la UIB. És especialista en l'estudi de les relacions entre el turisme, l'economia i el medi ambient, capacitat que l'ha duit, a càrrec del Centre d'Investigació i Tecnologies de la Conselleria de Turisme, a publicar juntament amb els investigadors Ivan Murray i Joana Ma Garau- el volum *El tercer boom. Indicadors de sostenibilitat de les Illes Balears. 1989-1999*. Es tracta d'un estudi de la influència de l'activitat turística sobre la pressió demogràfica i sobre els recursos naturals de les Illes, mesurada en funció de diverses variables relatives a la sostenibilitat. Sembla que a aquest treball el seguirà prest el relatiu al que ja anomenen el "quart boom", que mesurarà la capacitat d'insolidaritat ecològica global del benestar que es gaudeix a les Balears. Macià Blázquez ha estat membre de la junta rectora del Parc de s'Albufera i de la Comissió de Patrimoni de Mallorca. En aquests moments és president el GOB i membre de la Comissió d'Urbanisme de Mallorca.

més a veure amb el benestar que no amb la butxaca. La nostra idea és mesurar aquests conceptes amb indicadors objectius i qualitatius, indicadors exportables. Les dades ambientals, les relatives al canvi climàtic, a l'exhauriment dels recursos naturals, a la contaminació del tipus que sigui..., són variables que normalment no es tenen en compte a l'economia i, quan s'hi tenen, potser moltes vegades és d'una manera errònia. Si ara tens un desastre ecològic com el del *Prestige* i es dediquen uns doblers a pal·liar el desastre, resulta que aquesta inversió es computa com a positiva en el balanç econòmic, perquè hi ha una despesa mediambiental. Però, és clar, és una incongruència, és una despesa defensiva no una inversió positiva. Totes aquestes qüestions es distingeixen molt bé gràcies a l'anàlisi dels indicadors de sostenibilitat, des de l'economia ecològica. De fet, quan Antoni Tarabini em va proposar fer-me'n càrrec d'aquest projecte com a investigador i professor de la UIB, només li vaig posar una condició, que inclogués Ivan Murray, perquè l'altra autora, Joana Maria Garau, ja era becària del Centre. I, publicat el llibre, continuem amb els treballs, ara amb la col·laboració d'un investigador afegit, Jaume Mateu, i quatre becaris que vull citar: Llorenç Mas, Glòria Truysols, Neus Andreu i Felip Morey.

"A més d'exportar hotels al Carib també som capaços d'enviar tecnologia per entendre el que ens passa, per incorporar al debat polític la relació entre el funcionament de l'economia i el medi ambient, la societat i el benestar, ajuntar les qüestions d'àmbit local amb les d'àmbit global".

ECONOMIA ECOLÒGICA FRONT ECONOMIA NEOLIBERAL

-I aquesta metodologia, aquesta suma de variables que solen segregar-se, és una creació específica que parteix d'una realitat balear que és singular, és una aportació nova?

-Bé, no. Es fa a altres indrets. Per exemple, nosaltres utilitzam informacions que provenen de la Diputació de Barcelona, que té una xarxa de municipis sostenibles i, a partir d'aquí, moltes dades objectives sobre indicadors de sostenibilitat. Però sí que pot ser que el nostre estudi sigui pioner a l'hora de relacionar dades que provenen del fenomen turístic amb els indicadors de sostenibilitat. Es pot dir que en aquest cas no només som exportadors de coses dolentes com la balearització, sinó que també exportam idees. A més d'exportar hotels al Carib també som capaços d'enviar tecnologia per entendre el que ens passa, per incorporar al debat polític la relació entre el funcionament de l'economia i el medi ambient, la societat i el benestar, ajuntar les qüestions d'àmbit local amb les d'àmbit global. És per aquí cap a on van les nostres recerques. I també ens arriscam, inten-

-tam definir quina serà la tendència del futur, ja parlem d'un quart boom.

-I quina és la reacció dels economistes clàssics davant aquest tipus d'estudis que, segur, no consideren ortodoxos?

-No tenim males relacions, ni molt menys. No, perquè nosaltres incorporam conceptes de l'ecologia, de l'anàlisi termodinàmica del sistema, no només econòmica sinó també de tot el sistema natural que, a més, no té fronteres. El sistema econòmic funciona amb oferta, demanda, famílies, empresaris, atur..., tot valorat en doblers. Nosaltres parlem un altre llenguatge, incorporam biòlegs, ambientòlegs. Els economistes clàssics fan bé la seva feina, parlen de doblers; nosaltres no ens hi oposam, només deim que és incompleta.

-Això significa qüestionar-la.

-Sí, però és que jo entenc que la discrepància, la diversitat, el que hi hagi molts de criteris, és necessari. Necessitam gent que faci feina des d'una òptica i des de l'altra. I sí, és cert, hi ha una mica d'enfrontament. De totes maneres, també hi ha molts d'economistes molt propers a aquesta concepció de les coses, amb els quals, de fet, mantenim col·laboració. Després, sí, hi ha un tipus d'economistes, dins l'òrbita neoliberal, que no volen sentir parlar de tot això.

PRESSIÓ DEMOGRÀFICA I SOBRE ELS RECURSOS

-El tercer boom és el del territori complet entès com un negoci?

-Sí, bé. El primer boom va ser el clàssic, concentrat a les zones turístiques litorals: el segon va ser el dels apartaments. Onofre Rullan, quan explica aquest tema, fa servir un terme molt bo, diu que cada boom deixa un registre fòssil, com si fos un registre paleontològic. Veus la primera línia i, et dius, aquí hi ha el primer boom. Després, un poc més enrere, comences a veure apartaments entre pins; com a sa Barca Trencada, i, mira, això és el segon boom. Onofre Rullan va ser molt expressiu amb aquesta idea, molt ocurrent. Li vull reconèixer, perquè hi ha molts de companys que fan servir aquests termes i no sempre en citen l'autoria.

-Dues capes de registres fòssils; quina és la tercera?

-Sí, és el fenomen de la compra de terrenys per parts dels estrangers, xalets comprats per estrangers, casals dins Palma, edificis del centre antic. Tot un moviment que no incrementa de manera necessària l'extensió de la zona urbanitzada, no de la manera en què s'incre-

mentà amb el primer i el segon boom. És a dir, s'esbuca una planta baixa tradicional a Palma i la requalifiquen fins a poder fer un bloc d'apartaments de tres plantes, com al Bar Cuba, al carrer de Sant Magí. I el mateix moviment es registra a les zones turístiques. A la vegada, el fenomen de l'adquisició i la construcció d'unifamiliars en sòl rústic, la rururbanització, o als pobles. El mercat immobiliari s'ha convertit una mica en l'alternativa a les inversions en borsa. Si la gent ja no aconsegueix la mateixa rendibilitat en els mercats financers, perquè hi ha més inseguretat, més volatilitat, doncs la gent torna als béns reals. I s'inverteix en funció de "pelotazos", amb l'avantatge d'una rendibilitat a curt termini. I la relació de tot això amb els increments dels preus dels habitatges és clara. Aquest mercat és molt apetitós, molt golós, per a la gent d'Europa Central i del Nord. Comparteixen el seu habitatge amb els amics, el lloguen quan no hi són. De l'afluència turística a les Balears només un 60% s'allotja en l'oferta reglada. És a dir, devers 400.000. On va la resta?

-Segons el Llibre Blanc de l'habitatge, la residència no principal -en molts de casos desocupada- significa el 43% del total del parc. Hi ha algun mercat de l'habitatge d'aquestes característiques?

-Aquesta és la petjada territorial del tercer boom. És el canvi que Mallorca ha fet a ulls vista. És la contribució de l'augment de l'afluència turística i de la residència secundària. És allò que el pont aeri des de Dusseldorf val 1.000 duros, una facilitat que ens ha dut a convertir-nos en el Miami d'Europa. I l'impacte territorial n'és la conseqüència. I també ho són la pressió humana i la pressió sobre els recursos. La congestió del trànsit és un tema típic del tercer boom, la realitat és tal que si tots els cotxes circulassin a la vegada, el 35% de les vies es col·lapsarien per la mateixa ocupació física. Si tots els cotxes que paguen impost de circulació a Palma, més tots aquells que habitualment vénen a Ciutat, sortissin al carrer, el 80% dels vials estarien plenament ocupats. I hi ha el tema del consum d'aigua, el de la producció de residus, la massificació de les platges. El cas és que tot això ja mobilitza la societat, hi ha una presa de consciència per part de la gent, aquesta és la comunitat autònoma de l'Estat espanyol amb més afiliació a les organitzacions ecologistes. El cas -i aquí ja parlem del quart boom- és que estam en el procés que hem batejat com el de "la gasificació". És a dir, la balearització ja no es pot traduir en més ocupació del litoral, en el ciment més groller, sinó que és ja una qüestió d'emissió de gasos a l'atmosfera, un tema més invisible. Què feim per aconseguir aigua?, la desal·lami, i ho feim gràcies a un consum energètic. Què feim amb els residus?, els cremam, i es planeja per part del Consell augmentar la capacitat de cremació. El consum d'energia

pel part del trànsit aeri ha estat, al llarg dels darrers anys, d'un 60%. Ens trobam en una situació en què ha augmentat molt el nivell de vida i en la qual ja el territori, en bona part per les moratòries, s'ocupa més verticalment que no horitzontalment. Però el nostre creixement i la pujada de la capacitat d'allotjament es converteix en fums i gasos; fums de la incineradora, de la dessaladora, dels cotxes, de l'aeroport. Potser que aquesta tendència sigui localment suportable, però, globalment, afecta el sistema. Ivan Murray, al seu estudi sobre la petjada ecològica, deia que això és com l'*apartheid*, perquè feim racisme ecològic vers el Sud. Nosaltres consumim massa i emetem fums i altres es mengen els nostres marrons, els nostres contaminants.

INSOLIDARITAT GLOBAL

-És la mateixa recriminació que es fa a la insolidaritat ecològica dels Estats Units.

-Aquí consumim nou vegades més de la proporció que ens correspon del pastís global i ho feim a costa dels menys desenvolupats. Crec que hem de ser conscients que hem d'anar més enllà de la preocupació pel nostre solar, del nostre àmbit. Les primeres campanyes ecologistes s'organitzaren per defensar qüestions concretes, per sa Dragonera, per exemple. En canvi, avui en dia, l'ecologisme ha de demanar, per aquí ha d'anar el seny, que limitem la capacitat d'allotjament. Aquesta és la clau, perquè la pressió demogràfica sobre Balears i el consumisme demagüent no facin augmentar aquesta petjada ecològica global. I sí, s'acusa els Estats Units de ser insolidaris i nosaltres feim exactament el mateix. I l'única reacció que mantenim davant un fenomen global que fa que nosaltres exportem contaminació i que la gent dels països pobres es vegi obligada a emigrar, és la violència. Si la gent ve aquí en pasteres, nosaltres els aplicam el pla Focus o la Llei d'estrangeria, evitam que s'atraquin amb barreres físiques, violentes. I dimonitzam els països del Sud, ens fan por. Posen en perill el nostre model de civilització, i també el nostre confort. I ells se senten agreujats.

-La presidenta del Consell de Mallorca sembla voler tot el contrari: per un costat, restringir la immigració, per l'altre, més turistes rics.

-Aquests comentaris tenen molt a veure amb el que criticam. Volem estar localment millor, amb més suficiència econòmica, però la nostra factura, i això és ben segur, la paga algú. Com menys gasificació produeixi el turisme, millor, aquesta és una visió global. Si els turistes van a les zones turístiques, on tenen una bona qualitat ambiental, i si introdueixes una apreciació pel medi balear, doncs, l'impacte és controlable. Però la difusió del turisme residencial és globalització i gasificació. Des del meu punt de vista és un fenomen pitjor. Ser la segona residència d'Europa és pitjor des del punt de vista d'un equilibri global.

-Com valora l'absència d'acord polític en els temes territorials que s'anunciaren com a fonament del Pacte?

-Personalment, allò que em fa més por és el Pla territorial de Mallorca. El Pla proposa un model continuista amb relació al que propo-

sà el PP durant la seva darrera legislatura. Per exemple, recull el màxim possible de creixement del sòl urbà i urbanitzable, el 10% per a deu anys que fixaven les Directrius del PP. Formula tota una sèrie de vials, de vies-parc, ajustades a les grans infraestructures, desdoblaments i autovies, del sud al nord, des de l'aeroport cap al Migjorn. El segon cinturó és una barbaritat, previst per lligar Continente amb Alcampo, amb el centre nou de Marratxí i la Universitat. Ara ja podem sospitar que la presència de Festival Park allà on és, és perquè pensaven en el segon cinturó. Parlàvem de la tendència, del propòsit de la gent favorable que no es consumeixi més territori, i el Pla de Mallorca va pel sentit contrari. Esperam que això es pugui aturar.

"QUE L'ESQUERRA ES FACI VALER"

-El Pla territorial de Menorca ha prohibit l'edificació residencial en sòl rústic mentre que el d'Eivissa-Formentera augmenta les restriccions. Sobre el de Mallorca no ha transcendit què es pretén en aquest tipus de sòl.

-El de Menorca també fa una moratòria de l'edificació en els nuclis turístics. El pla d'Unió Mallorquina incorporava inicialment una figura, crec que

el nom era el d'àrees d'interès agrícola, on ni tan sols en aquest cas no augmentava la parcel·la mínima per a l'edificació unifamiliar. No hi ha cap tipus d'avanc protector amb relació al model del PP. El 10% de creixement que preveu el Pla s'atorga en bona part als municipis de l'interior, al Pla. Si ajuntam això amb els eixos d'entrada pretesos, ens trobarem davant una aberració. De vegades sembla que l'objectiu és acabar de barrinar el centre de l'illa. Antonio Martínez, un professor de la Universitat, va efectuar un treball molt ben fet que proposava la creació d'uns corredors biològics que permetessin una connexió de les àrees naturals d'especial interès. Doncs bé, no els varen anar bé i els llevaren. Mentre, a Menorca, s'in-

"Crec que és necessari demostrar als governants, abans de les eleccions, que no han estat coherents amb el seu programa, que estam decebuts. S'ha de demanar un exercici de coherència i un allunyament d'Unió Mallorquina i del Partit Popular".

crementen les zones protegides, fins i tot amb la creació d'una nova figura. L'únic que ha recollit el pla mallorquí és el cinturó verd de Palma, però això no és cap formulació protectora, es tracta únicament d'una anella verda pensada per amortir la pressió de la gent que vol sortir de la ciutat els caps de setmana per motius de lleure. I el posen a Xorrigo, és a dir, pensant en més cinturons de trànsit. I, és clar, resulta que aquest Pla territorial de Mallorca es planteja com un intercanvi front a la Llei de quotes, un tema que consider molt perillós. El Pla és, al meu parer, una passa enrere. Crec que hi ha una sèrie d'interessos, d'immobiliaris, de promotors, del món de la construcció, que són els que defensa Unió Mallorquina. La qüestió és que l'esquerra es faci valer, que engegui tot allò que es va proposar fer i que no ha fet.

- Moltes veus ja no confien que aquests temes es resolguin a aquesta legislatura.

- Sí, però no necessàriament ha de ser així. Hi ha projectes que ja han passat pel Consell de Govern i als quals només els falta la tramita-

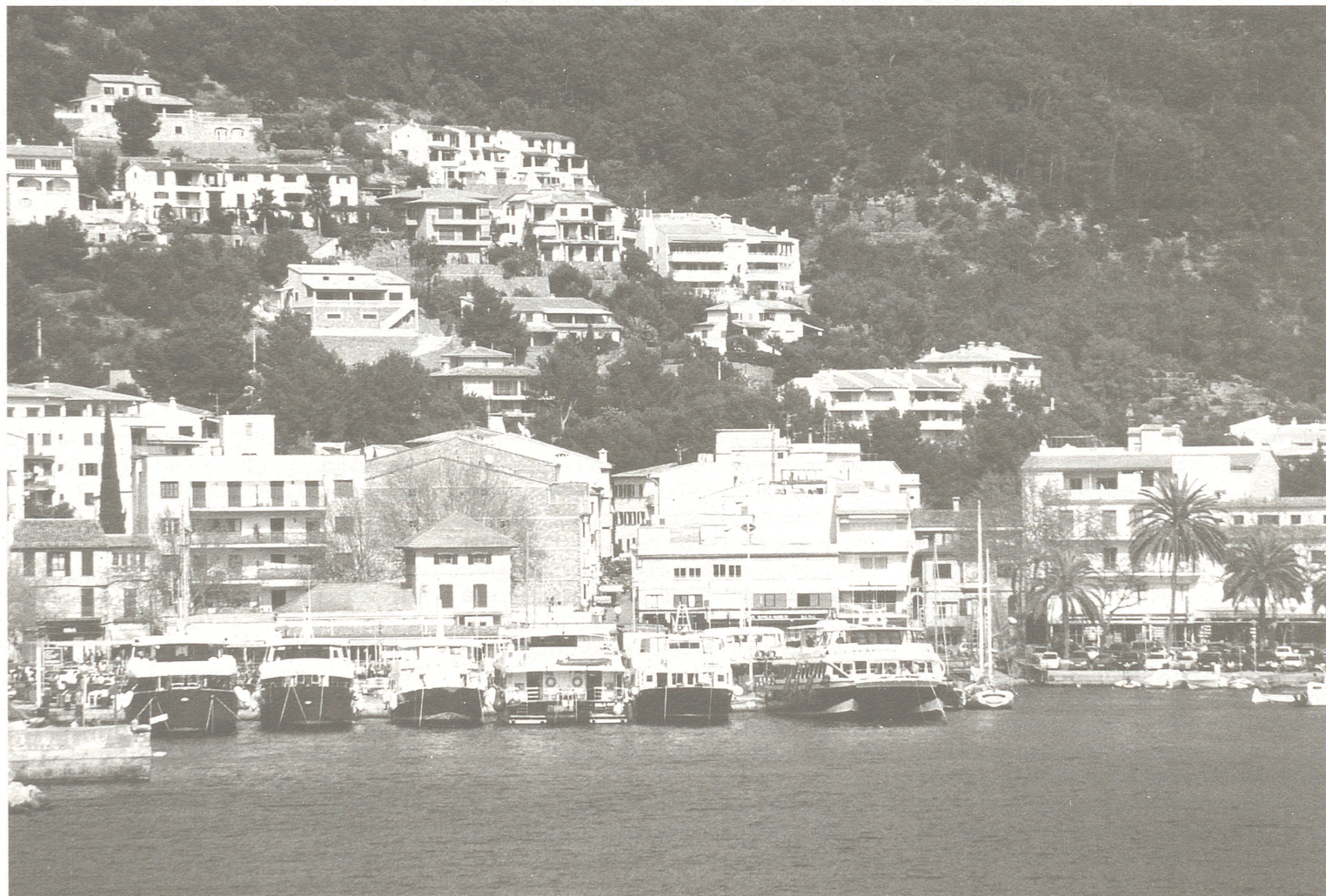
ció parlamentària. És el cas de la Llei de biodiversitat, o el del Parc Natural de la serra de Tramuntana, o la Llei de quotes. Crec que és necessari demostrar als governants, abans de les eleccions, que no han estat coherents amb el seu programa, que estam decebuts. S'ha de demanar un exercici de coherència i un allunyament d'Unió Mallorquina i del Partit Popular.

- Quin temps hi ha per reaccionar, per revertir un model al qual, quan sorgeixen emergències, se'l dota d'infraestructures, però que en el fons sembla que va tot sol, segons es mogui el mercat?

- Les Balears són el lloc perfecte per demostrar que altre món és possible. Som un territori amb gent conscienciada, amb un nivell de benestar envejable. Tenim l'oportunitat de demostrar que és possible fer les coses d'una altra manera. Hauríem de demostrar a tothom

"La balearització ja no es pot traduir en més ocupació del litoral, en el ciment més groller, sinó que és ja una qüestió d'emissió de gasos a l'atmosfera, un tema més invisible. Què feim per aconseguir aigua?, la dessalam, i ho feim gràcies a un consum energètic".

que no s'ha de fer una tercera pista a l'aeroport, que és bo tancar una mica el nostre coll de botella. I establir un ritme de creixement de les capacitats d'allotjament amb les quotes, tot fent una programació de llicències. I si ara vénen 1.800.000 persones, no superar aquesta xifra. Fins i tot, pens que el sistema de quotes per a les llicències s'hauria de substituir per un sistema general de moratòria turística. Tenim 1.800.000 places? Molt bé, ni una més. Se'n vol construir una? Doncs, que en tomin una altra. Aquesta seria la passa següent, establir aquest sistema de manera definitiva per a qualsevol còmput sobre la capacitat d'allotjament. Primer, les quotes i així controlar la pressió demogràfica. Mentre, es comença a incidir en els hàbits de consum. Introduir criteris d'eficiència energètica, modificar els hàbits de transport, no afavorir més connexions aèries. I si, en primera instància, s'aconsegueix limitar la capacitat d'allotjament, de manera indirecta ja es regulen les entrades per l'aeroport. Aquesta és la sortida i no la de més autopistes, més cinturons, més infraestructures que responen a més capacitat d'albergar gent. Així no anam enlloc.

Macià Blázquez ha estat elegit president del GOB just després de la realització d'aquesta entrevista. Una de les primeres decisions de la nova junta directiva va ser recordar al Govern que la Llei de biodiversitat i el Parc Natural de la Serra de Tramuntana són compromisos del Pacte de Progrés. Els ecologistes volen un territori ordenat i respectuós amb el medi ambient. Just el contrari del que hom es pot imaginar quan veu aquesta foto.

Taula rodona amb Damià Pons (conseller de Cultura del Govern de les Illes Balears), Ana Vidal (presidenta de l'Associació d'Estudiants Universitaris de les Balears, AUBA), Neus Santaner (secretària general de l'STEI) i Manuel Jaén Palacios (portaveu dels temes educatius del PP al Parlament de les Illes Balears)

Lluny de les pissarres

Magdalena Mulet

L'anomenada llei de qualitat que ha aprovat el Partit Popular amb una forta oposició sobretot a les comunitats autònomes on governa el PSOE posa sobre la taula noves incògnites sobre un dels temes de més calada a la nostra societat actual: l'educació. Les reformes a la secundària que es presenten com a la salvació d'una situació que alguns creuen insostenible, no arreglaran res, diuen els altres. La llei vol donar sortida al fracàs escolar, a la nova realitat que suposa una immigració cada vegada més variada, però classifica els alumnes des dels catorze anys i això provoca, segons els seus detractors, una segregació injusta. En realitat vol canviar el model a partir d'uns valors, diuen, que són insolidaris i que no tenen en compte que l'educació és una competència transferida a les comunitats autònomes amb idiosincràcies especials i, fins i tot, amb llengua pròpia.

ONA: La llei de qualitat que ha aprovat el PP ha remogut un tema que des de fa uns anys era ja molt polèmic. L'educació necessitava d'aquesta llei per resoldre els problemes que hi ha plantejats?, com afectarà el nostre sistema educatiu?

Pons: La llei de qualitat afectarà el sistema educatiu de tot l'Estat, ara bé vull pensar que en menor proporció del que han volgut vendre els que l'han impulsada. Perquè si ens hi fixam, a aquesta llei hi ha coses que ja existeixen a la LOGSE que es mantenen talment. I algunes coses que es propugnen a la llei de qualitat que han estat venudes com a gran novetat, no ho són, sinó que es tracta de detallar-la entre cometes, empaquetar-la amb màrqueting polític: les famoses repeticions que sembla que hagin de salvar el sistema educatiu de tots els fracassos escolars. Però en realitat resulta que a la pràctica ve a ser el mateix que ara, perquè d'una banda la llei diu que es podrà repetir a secundària cada curs però de l'altra també diu que als devuit anys els alumnes sortiran del sistema educatiu, a per tant només es podrà repetir, com ara, dues vegades. Canvis que han estat percebuts com a molt d'impacte, que possiblement poden acabar sent poc més que una selectivitat a la qual se li hagi canviat el nom, amb la particularitat que abans en aprovar el segon de batxillerat ja es tenia el títol de batxillerat i ara hi haurà una part, que percentualment seran poc més poc menys la mateixa que suspèn selec-

titut, que quedarà sense títol de batxillerat als quals els donaran una mena de certificat que no tindrà validesa acadèmica per accedir a altres nivells d'educació, sigui universitat sigui formació professional superior, però que sí tindrà validesa a efectes laborals. En definitiva crec que tot ha estat una gran operació de màrqueting, i amb poca vocació social igualitarista, el PP s'ha presentat com un

partit que és capaç de salvar el sistema educatiu "que viu una autèntica situació de catàstrofe". I s'han presentat com un partit "salva pàtries".

COMUNITATS AUTÒNOMES

ONA: Quina és la situació realment de l'ensenyament?

Pons: Jo voldria aquí assenyalar el gran esforç que han fet les comunitats autònomes, que han ampliat extraordinàriament els seus pressuposts i el professorat. Voldria recordar les experiències innovadores que moltes comunitats han posat en marxa per poder afrontar els problemes que sí que existeixen a secundària, i que han estat la coartada que han fet servir per legitimar tota la reforma per part de Patit Popular. Hi ha, deia, experiències innovadores, solucions imaginatives i creatives

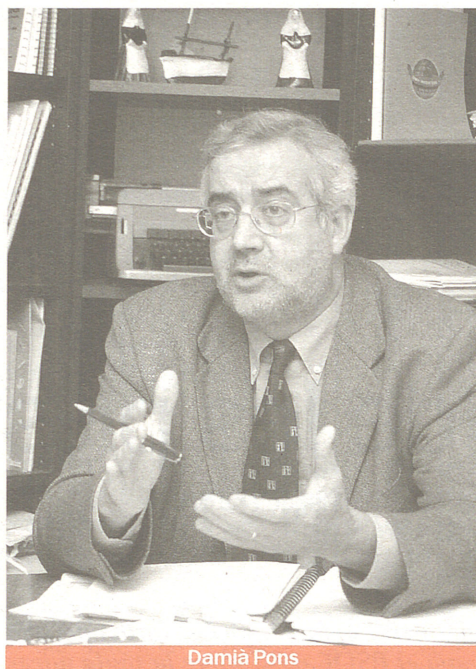
que s'han emmarcat perfectament en el context de la LOGSE, i que han aplicat Navarra, les Balears i altres comunitats i que són una interpretació pragmàtica de tot el que a la llei del 90 s'anomenava atenció a la diversitat i que ha permès fer grups flexibles, diversificacions curriculars, reforçaments, aules específiques d'atenció a alumnat immigrant, i tot això ho ha permès perfectament la legislació actual.

El sistema educatiu necessitava microcirurgia, microreformes puntuals i rigoroses. Si fins i tot el tema dels famosos itineraris no és més que donar rigidesa a opcions que ja eren possibles quan eren necessàries, ara els estableixen per llei i a molts de centres de Balears serà impossible que es faci així perquè no són prou grossos.

L'EDUCACIÓ, UN DRET

Santaner: Des de l'STEI, que és un sindicat on ens preocupam no només la millora de les condicions sociolaborals dels treballadors de la docència, sinó també el tema de l'educació com a dret que té la població i que veim que de cada vegada més s'empobreix. I el dret a l'educació es vol transformar en un servei que s'ha de donar amb inversions mínimes i amb uns resultats òptims. Hem sortit moltes vegades com la comunitat que som a la cua dels rànquings de nivells i a la capçalera quant a fracàs escolar. Però això és una informació esbiaixada, perquè també hem estat a la cua quant a inversions en temes escolars durant moltíssims d'anys, fins i tot des del segle XIX, i tot això si ho ajuntam a una forta demografia escolar immigrada, és una causa més del fracàs. A l'hora d'establir comparacions s'ha d'anar molt alerta i s'han de considerar totes les variables perquè si no la informació que tenim no és real. Hi ha un elevat grau de diversitat a les aules i una maca de preparació per part del professorat per fer front a aquesta diversitat i a més, i sobretot, els problemes són a l'ESO... però mai, mai en tota la història del país no hi havia hagut tanta gent escolaritzada. És estrany que es qüestionari d'aquesta manera l'escola quan mai, i hi ha dades ben objectives, mai no hi havia hagut un percentatge tan alt d'aprovat a selectivitat, alumnat que s'ha format a la reforma de LOGSE i que ha obtingut uns resultats positius, per això des de l'STEI ens demanam també per què ara una llei de qualitat? La llei de qualitat el que fa és agranar tot un sistema de concebre la societat. Nosaltres creim que a través de l'educació s'ha d'intentar aconseguir la igualtat i la solidaritat per a la societat, més justícia i frenar la discriminació en la societat futura.

Jaén Palacios: Al marge de respondre a manifestacions com aquesta que "som uns salvapàtries" etc., que passaré per alt, jo vull abans de dir per què era necessària la llei, que d'operació de màrqueting res! I si ha creat contes-

Damià Pons

tació per part de l'esquerra i d'alguns sindicats de l'esquerra és precisament perquè no és màrqueting; si ho fos no hi hauria aquesta postura radicalitzada de l'esquerra. Era una llei necessària no una operació de màrqueting sinó un compromís electoral, que era al nostre programa i que ara hem fet. Uns diran que té més calada i altres menys, però començà amb la reforma de les anomenades ensenyances mínimes, la reforma de les humanitats, d'aquelles matèries que tot els alumnes de l'Estat d'Espanya han de conèixer i continua amb una reforma de la llei d'universitats, afegida a una llei de la formació professional i de les qualificacions professionals i ara culmina amb aquesta llei de qualitat, que ha passat pel Congrés amb poc debat i poca informació a la premsa donada la seva importància i que ara acaba amb una llei de qualitat, i aquest és l'esquema del Partit Popular. L'educació és el capital humà

Santaner: Quin error considerar les persones capital!

L'EDUCACIÓ, UNA EINA

Jaén Palacios: Capital humà és la formació de les persones tant que la formació incideix en el desenvolupament econòmic i social d'una determinada comunitat. L'educació en el segle XXI és una eina. Les reformes són necessàries als sistemes. La primera llei d'educació és de l'any 1857 i de llavors ençà les coses han canviat i per tant hi ha d'haver reformes. I pràcticament fins als anys setanta si llevam la reforma del 45, no hi ha una reforma educativa. Però del 70 en endavant les reformes són més freqüents, perquè la societat evoluciona a un altre ritme i hi ha d'haver adequació a les exigències. Així hi ha la LODE de l'any 1985; la LOGSE del 1990 i la LOPEP del 95...

Quines deficiències hi havia?, doncs, en principi el tema el fracàs escolar, i podem donar-li el nom que vulguem. Podem entrar a analitzar els informes de l'OCDE de l'INCE..., i veim que la nostra posició com a país és molt per davall de la mitjana europea, som a la reguarda. S'ha de millorar el nivell dels coneixements, donar especial atenció a la primera infància i a l'educació d'adults.

I també hi ha una necessitat d'homologar-se a Europa. Perquè ara en acabar no hi havia cap prova exterior als centres que homologués que els diferents alumnes de les diferents comunitats tenen el nivell i la titulació. A més, també hi ha el tema de la cultura de l'esforç. Els al·lots han de saber que no hi ha res que no tenguí conseqüències. L'acció i l'omissió també en tenen. Quan surten de l'escola, la vida no és progrés automàtic. Hi ha exigències i compromisos i obligacions. També s'ha d'introduir un sistema de resultats. Cada vegada els contribuents ho exigeixen més, perquè els alumnes han disminuït pràcticament un 17%, els professors han augmentat un 15% i la despesa total en educació a Espanya s'ha incrementat moltíssim des del 1992 al 2001 ha augmentat a primària un 29% i a la universitat un 21%, per posar dos exemples, i els resultats no són millors, això vol dir que passa qualque cosa.

Pons: En dos anys no es poden veure els resultats.

LA FIGURA DEL DIRECTOR

Jaén Palacios: Ara es recupera la figura del director. Acabar amb la figura del director, no va ser bo. Els hospitals començaren per elegir els seus directors per votació. Avui no hi ha cap hospital que ho faci perquè per ser director s'ha de tenir una preparació específica i s'ha de fer gerència hospitalària. I a l'educació ha de ser igual. Els directors han de ser persones formades; hi ha d'haver concursos i s'hi han de presentar; perquè han de tenir unes capacitats. Els professors en general no volen ser directors. La carrera docent, la formació inicial... tot això s'havia de reformar. El CAP que, entre nosaltres, és una presa de pèl, tot això s'havia de reformar!, i ja acab, la pregunta inicial del debat era per què una llei de qualitat?, doncs perquè era necessària. I quant a una manera de concebre la societat, bé, també té una manera l'esquerra, és un tema de valors, quina manera de concebre la societat és millor?, la vostra? És un tema de valors.

Santaner: Els resultats de l'educació no són

Pons:
"L'educació no està tan malament, necessita això sí de microcirurgia, per arreglar problemes puntuals, però mai no hi havia hagut tanta de gent escolaritzada, tan bon professorat. Ara el que passa és que s'ha d'afrontar la diversitat, s'han de fer petites reformes. Però no era necessària una llei per fer-les".

acadèmics, en definitiva seran socials. Els resultats no surten al llistat de notes, sinó en la construcció d'una societat on no hi hagi discriminació, injustícia, contractes en precari... això és l'educació d'un país.

Jaén Palacios: L'educació ensenya valors, el que s'anomena instrucció.

Santaner: Sé perfectament quina diferència hi ha entre educació i instrucció, senyor Palacios.

Vidal: Jo estic com espantada, en tot cas jo no vull entrar en si ha estat una operació de màrqueting o no, o una promesa electoral. El cas és que la LOGSE, i no vull dir que no s'hagin fet coses bones, no funcionava, jo no vull dir que tot hagi estat horrible, però amb una nota de l'1 al 10 jo li posaria un 2, com a persona que he fet la secundària amb LOGSE i com a persona que ara a la universitat veig gent que escriu el verb "haber" en castellà amb ve, i això no només fa mal als ulls sinó a l'ànima. Quan veig estadístiques que diuen que Espanya és el quart país amb més eficiències d'Europa. Quan veig que el meu COU si jo no pas per res i me'n vull anar a estudiar a un altre lloc no em serveix perquè em diuen que no he fet cap prova. Quan veig que hi ha escoles privades que inflen les notes i llavors els alumnes se'n van a una universitat privada perquè els ho poden pagar... aquestes persones no passen filtres de l'Estat. Això sí que és discriminació. El fet que hi hagi una prova general de batxillerat és molt positiu perquè jo vull creure que no serà massa dura i que servirà per equiparar les privades i les públiques. A més, el professorat tal vegada no està tan preparat com fa falta i per això estic contenta que la LOCE contempli una sèrie de cursos per a formació del professorat. També crec que s'inverteix molt poc en educació, però no sé si això és culpa de l'Estat, perquè fins on jo he estudiat les competències estan transferides! Tenen una partida pressupostària que no és finalista i al meu criteri vostès la destinen no massa bé a temes lingüístics i podrien dedicar-la a les escoles, per posar un exemple.

Pons: Això em sona a un tal Fernando Rubio, que en un debat radiofònic recent ja va dir això de les "partides no finalistes" i no vaig tenir ocasió de contestar-li i ho podré fer ara. Què és això que no són partides finalistes? Com és això?, què és una partida finalista? Ho sabeu?

Vidal: Jo he estudiat dret financer i sé bé que és una partida finalista. Quant als itineraris que vostès diuen que segregaran els alumnes... jo no ho sé, però jo vaig fer lletres i altres han fet ciències o formació professional i no passa res.

Santaner: Això no és la segregació.

Neus Santaner

ITINERARIS

Vidal: Però al meu batxillerat quan haves triat ciències o lletres ja no podies canviar, haves de repetir curs.

Santaner: On? A un centre públic?

Vidal: Ara amb aquesta llei no has de repetir curs i pots canviar. Jo vaig anar a un centre privat per tradició familiar. Els itineraris individuals...

Jaén Palacios: En què es basen vostès per dir que els itineraris són segregadors?

Santaner: En el Projecte de llei, ja l'hem llegit, senyor Palacios.

Pons: A partir d'ESO es classifica l'alumnat en dos itineraris i a partir de quart d'ESO en tres itineraris.

Jaén Palacios: Però tots arriben al mateix lloc.

Pons: No és cert, perquè ja els has predeterminat en classificar-los.

Jaén Palacios: Els itineraris efectivament són a la llei, i als catorze anys els alumnes poden elegir entre diferents opcions, perquè no són obligatoris i depenen d'un consell orientador i en l'elecció intervenen també els pares. Per altra banda tots s'encaminen al mateix lloc: al graduat i a més, si s'equivoquen, és flexible i poden canviar. Això no és segregació de cap manera.

Santaner: "La llei de qualitat el que fa és agranar tot un sistema de concebre la societat. Nosaltres creim que a través de l'educació s'ha d'intentar aconseguir la igualtat i la solidaritat per a la societat, més justícia i frenar la discriminació en la societat futura".

Pons: Parlem d'ensenyament bàsic i per tot arreu i així ho recomana un informe recent de l'OCDE és, hi ha de ser, igual i igualitari. L'ensenyament bàsic ha de ser compartit totalment i absolutament més enllà de l'atenció particular que s'ha de donar als alumnes que ho necessitin.

Vidal: Però quan jo vaig estudiar l'ensenyament bàsic acabava als catorze anys i a mi no m'ha causat cap trauma. Uns varen estudiar ciències, i altres lletres i altres FP o res. I què?

Santaner: Però això no són els itineraris. La realitat de la Llei general bàsica és que als alumnes d'EGB que no aprovaven els vuit cursos els feiem l'orientació, i era demencial, als que no aprovaven se'ls aconsellava que fessin FP i si aprovaven anaven a batxillerat.

PROVA GENERAL DE BATXILLERAT

Pons: En parlar de la prova general de batxillerat, la representant d'AUBA, ha fet referència que la prova de batxillerat servirà per a totes les universitats, i això no és així perquè a determinades carreres que hi ha més demanda que oferta i a determinades universitats, es podran establir proves de selectivitat, per tant, no és cert que el títol de batxiller servirà per anar a qualsevol banda.

Jaén Palacios: Però el districte és únic, cosa que no era fins ara.

Pons: Fins ara la nota de selectivitat classificava totes les universitats de l'Estat.

Vidal: Jo vaig voler anar a estudiar a Nebrija i no vaig poder.

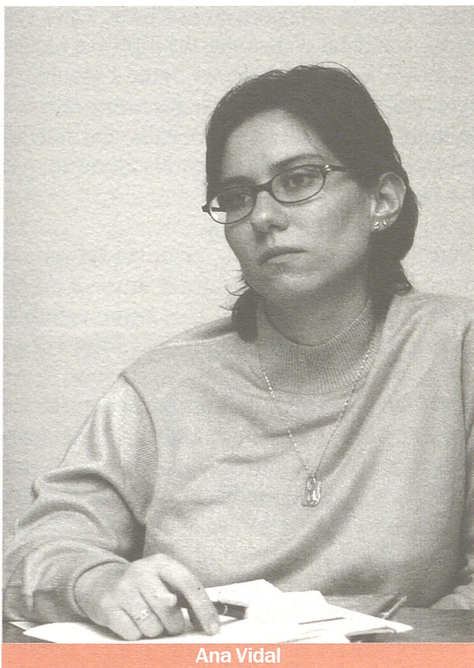
Pons: Parles d'universitats privades, que fan el que volen. Jo parl d'ensenyament públic, pagat amb els doblers de tots.

Jaén Palacios: Però seran casos especials i excepcionals.

ELS PRESSUPOSTS DE LA CONSELLERIA

Pons: Doncs, com ara, que també ho són! També vull contestar a aquesta afirmació que s'inverteix molt poc en educació. Em sap greu, però abans ha quedat a l'aire. Vegem això de les partides finalistes, amb els resums de la Conselleria dels tres anys de govern a la mà: en els darrers anys la Conselleria d'Educació de Govern de les Illes Balears hem augmentat més de vint mil milions. A partir d'un transferència molt dolentes que l'any 1998 va acceptar el Partit Popular, que se situaren deu mil milions per davall que a la resta de les comunitats que foren transferides.

Vidal: Jo no he dit que no s'hagi invertit. Jo no

Ana Vidal

em vull ficar amb un govern o amb l'altre.

Pons: Sí, tu has dit que s'inverteix poc. Bé, doncs, s'ha augmentat un terç.

Jaén Palacios: Una altra cosa és com s'ha gastat.

Pons: Sí, ara mateix ho explicaré. Si del pressupost d'Educació quan s'aprova al Parlament, ara aquests dies s'aprova el del 2003, s'agafa el capítol corresponent a personal, despeses dels centres públics i dels concertats, millores i nous centres, doncs això és el 92% del pressupost. I la resta?: beques, formació del professorat i noves tecnologies (som la comunitat més avançada de l'Estat en introducció de noves tecnologies als centres)...

Vial: Però jo el que he dit és...

Pons: Tu has dit que el pressupost era de lliure disponibilitat. I jo he explicat amb què empram els doblers. I vull acabar. Qüestió lingüística, que es veu que això és el que pica...

Jaén Palacios: Per fer autobombo, posau una pàgina de publicitat.

Pons: En posam poques de pàgines de publicitat; però bé, tot ve pel tema lingüístic. Aquí els fa mal. Que dedicam una partida al tema lingüístic?, clar que sí, no en faltaria d'altra! Una partida al tema lingüístic la dediquen a Madrid, on només tenen una llengua i on, a més, molts dels immigrants són d'origen llatinoamericà. I nosaltres, senyors, tenim dues llengües. Clar que hem de fer acollia lingüística als que arriben i l'hem de fer en català... i de vegades, en castellà! Clar que ho hem de fer, són importants els programes lingüístics, és la manera d'incorporar els nouvinguts a la

dinàmica de les classes. És l'única i prèvia manera d'incorporar-los.

ONA: Quant a la formació del professorat...

Pons: Per primera vegada s'ha aprovat un pla quadriennal de formació del professorat a Balears. Això no ho deu saber vostè quan diu que no hi ha formació del professorat, senyora Vidal.

Jaén Palacios: Espanya és diferent!, nosaltres volem acabar amb l'Espanya és diferent!, i no hi pot haver proves diferents a cada comunitat, s'havien de posar proves que homologassin tots els alumnes de totes les comunitats. Hem d'homologar el nostre sistema al sistema europeu.

QÜESTIÓ LINGÜÍSTICA

Pons: I l'homologació consisteix en la introducció de la prova de batxillerat?, genial! La selectivitat ja ho podia ser. Això és voler resoldre amb solucions molt simples situacions que són complexes.

Vidal: Jo vull contestar al conseller Pons, quant a la distribució dels doblers de la conselleria. Això de les polítiques lingüístiques per als immigrants, sí molt bé, s'han d'integrar, estic molt contenta que s'integrin, però hi ha coses més importants a fer que donar-los classes de català.

Pons: Evidentment els que no volen integració no donen cap importància a les classes de català.

Vidal: Jo no he dit això.

Santander: La primera cosa que fa qualsevol país d'Europa quan arriben immigrants és fer-los immersió lingüística per poder integrar-los.

Pons: Ho fan els països escandinaus, Dinamarca, Holanda, etc.. Però clar aquí no fer res juga a favor del castellà.

OPINIÓ DELS PROFESSORS

Jaén Palacios: L'operació de màrqueting que parlava Pons, es veu que és compartida per molts de professors.

Santander: Per aquí sí que no hi passaré! No combregaré amb rodes de molí. Perquè el Partit Popular ha volgut vendre aquesta moto que els sindicats de professors comparteixen la LOCE, i això sí que no! Els sindicats majoritaris de professors estan en contra de la LOCE i el senyor Palacios es refereix a un sindicat que no és ni el primer ni el segon de

l'Estat, sinó el tercer i amb diferència i per tant no pot manipular d'aquesta manera la informació! I això sí que no és discutible, no són "valors" ni concepcions, són xifres.

Jaén Palacios: L'opinió d'ANCE...

Santander: Que és el quart sindicat dins el rànquing nacional. Vostè senyor Palacios ho ha de dir tot.

Jaén Palacios: Segons les enquestes del CIS, el 56% dels professors són a favor dels itineraris. El 59% creuen que s'han de millorar els continguts de les matèries.

Pons: I si això es demana d'aquí a cinc anys, què es pensa què diran? que s'han d'empitjorar?, que els continguts han de ser pitjors?

Jaén Palacios: Senyor Pons ara parl jo. El 52% creuen que els estudiants s'esforcen poc. El 43% creuen que s'exigeix poc als alumnes. El 84% creuen que és bo que els estudiants passin exàmens.

Pons: Ara no en fan!, es veu que ara els estudiants no fan exàmens, i ens enganyen als pares quan es tanquen a l'habitació a estudiar... quin muntatge!

Jaén Palacios: Jo tenc sis fills i d'exàmens puc opinar, perquè la meua especialitat és la supervisió educativa.

Pons: Jo no en dec saber tant, però tenc sentit de la realitat.

Jaén Palacios: Tot això que dic demostra la necessitat de canvis. No és cap operació de màrqueting del PP, el que passa és que vostès volen fer veure que ens carregam l'escola pública per poder defensar-la al capdavant. Nosaltres volem una escola pública de qualitat i també privada.

FINANÇAMENT

ONA: Com serà el finançament d'aquesta llei?

Jaén Palacios: Aquesta és una de les crítiques que s'ha fet a la llei, però jo he de dir que no hi ha hagut cap llei d'educació a Espanya que hagi anat acompanyada d'una memòria econòmica.

Santander: I així ha anat, gràcies que aquí n'han fet de memòria.

Jaén Palacios: De moment la llei era necessària i s'hauran de fer aportacions de l'Estat a través del finançament de les comunitats autònomes. Les comunitats avui gestionen el 45% de la despesa pública! El que hi hagi vendrà a través el Consell de Política Fiscal i Financera. Els idiomes són molt importants a aques-

ta comunitat i s'ha de passar del tema el bilingüisme al tema del multilingüisme.

Pons: Aquest govern ja ho ha fet! Això, senyor Palacios, ja està fet!
Ara hi ha cinc escoles d'idiomes, el 1998 n'hi havia una.

Jaén Palacios: Però jo em referesc a escoles de primària i secundària especialitzades en idiomes.

Pons: Aquesta és l'especialitat del PP, dir-nos a les comunitats què hem de fer amb els nostres doblers. Així és fàcil legislar. A més, aquí ja feim formació dels professors, i quant a l'idioma per favor, senyor Palacios, no hem de confondre, això aquí ja es fa, però, què passa?, que vostè no coneix la realitat de les nostres escoles?

Jaén Palacios: La nova llei recuperarà el cos d'inspectors, que per cert jo vaig anar a la darrera oposició que hi hagué l'any 78, i també el cos de catedràtics de la carrera docent, es recuperarà un poc.

Pons: Però bono, fa un any i mig que a aquesta comunitat s'han fet oposicions d'inspectors, i quatre persones accediren al cos d'inspectors.

Santander: Aquesta conversa no ha estat positiva. Perquè es reproduïx el mateix model que al Parlament. I per favor, jo som professora i representant d'un sindicat de gent que fa feina a les aules i el tema de l'educació no es pot debatre en aquests termes. Perquè la realitat de l'ensenyament és a cada escola, a cada aula. A cada pissarra. Fan política de coses molt serioses; parlar en aquests termes de l'educació a mi no en sembla seriós.

Jaén Palacios: Quant a l'increment de la despesa educativa hem de dir que en període 92-96 hi hagué un increment de la despesa molt gros del 4,4% del 1996 es passa a un 16,25% quatre vegada més. També s'incrementà notablement la despesa per alumne.

Pons: Increment a costa de les hisendes de les comunitats autònomes. Això no ho diu senyor Palacios. El primer any que governà el Partit Popular el que va fer va ser una política educativa de restricció perquè preparava la transferència a la baixa a les deu comunitats que no estaven transferides i efectivament així va passar.

Santander: En lloc de donar xifres de colorins, hauria de treure el BOE, per apropar-nos a la realitat.

Jaén Palacios

Pons: Jo per recapitular vull dir que era insensat crear tant d'alarmisme sobre l'educació com ha fet el Partit Popular per després venir a salvar l'educació. L'educació no està tan malament, necessita això sí de microcirurgia, per arreglar problemes puntals, però mai no hi havia hagut tanta de gent escolaritzada, tan bon professorat. Ara el que passa és que s'ha d'afrontar la diversitat, s'han de fer petites reformes. Però no era necessària una llei per fer-les. La llei anterior tot just feia un curs que havia quedat plenament implantada. Jo som partidari de les reformes educatives, l'educació ha d'estar en reforma permanent, amb solucions que surtin de la pròpia comunitat educativa. Perquè és la que està legitimada per fer canvis, perquè conèixer els problemes amb la participació directa dels que són gestors en matèria educativa, que són les comunitats autònomes, amb el diàleg amb l'Estat...

Aquesta llei implica falta de representativitat dels pares, dels alumnes i dels directors dels centres. Els directors d'ara també es preparen, també fan cursos, i tenen legitimitat perquè són elegits pel claustre i pel centre escolar, estan legitimats per fer la seva feina. Quant a la memòria econòmica, ja hem vist massa vegades que l'Estat pren decisions que costen doblers i que han d'anar a compte de les comunitats, i ells posen petites quantitats simbòliques.

Jaén Palacios:
"La formació de les persones és capital humà tant que la formació incideix en el desenvolupament econòmic i social d'una determinada comunitat. L'educació en el segle XXI és una eina. Les reformes són necessàries als sistemes".

LA LENGUA

ONA: I el tema de la llengua?

Pons: Jo no voldria acabar sense referir-m'hi, perquè és escandalós. A la LOGSE quan sortia la llista de matèries hi havia llengua castellana i literatura i al mateix bloc d'assignatures que s'havien d'impartir obligatòriament, "la lengua propia de la comunitat autónoma". Ara resulta que aquesta llei ha tret la "lengua propia" del bloc d'obligatòries i l'han posada al final, devora "sociedad, cultura y religión". I les comunitats "podrán" ja no "deberán" "incluïr el conocimiento" no l'assignatura. I això és preconstitucional, perquè la Constitució al seu article 3r diu que les llengües són patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte.

Jaén Palacios: O sigui que la llei va contra la Constitució.

Pons: Evidentment: les llengües pròpies no castellanen: potestatives. És preconstitucional i un perill públic!

Santander: Nosaltres com a sindicats d'ensenyament volem que tot el que suposi canvis a la feina del professorat passi per la mesa i es negociï i si s'aprova aquesta llei s'hauran saltat la normativa. Per molt de Consell d'Estat que hagi passat.

Un tema que no hem tractat, i que ara ja no hi haurà temps és el de l'ensenyament de 3 a 6 anys. Que torna a passar a ser assistencial i no educatiu. Tornam enrere.

Pons: I la llei desunifica el cicle infantil.

Santander: Obligar a la religió i que es punteï com una assignatura més!, una altra!, és que no acabariem mai.

Vidal: Jo crec que el fet que l'educació a Espanya sigui una de les pitjors d'Europa és motiu per canviar la llei.

Pons: Això no és veritat. No és de les pitjors, perquè en comparar no es té en compte el punt de partida, el nivell educatiu de les famílies.

Vidal: Ho diu l'OCDE.

Pons: Tu l'has vist l'informe de l'OCDE?

Vidal: L'educació està molt malament i si tan malament està, doncs: "borrón y cuenta nueva".

Pons: I a muntar granges de pollastres a les escoles.

Àfrica té nom de dona

Gina Garcías Sansaloni

Un 40% dels africans viuen en la pobresa extrema, amb menys d'un euro al dia. El rostre femení d'aquesta pobresa l'hem conegut ara a través de la feina de les periodistes Cati Cladera i Montse de Pablo en l'exposició de fotografies i textos que aquestes setmanes recorr les Balears, primer en el Palau Sollerich de Palma i després a les clastres dels ajuntaments d'Eivissa i de Formentera.

"Ens indignava aquesta opinió tan estesa en el món desenvolupat segons la qual els països pobres no prosperen perquè els seus habitants no s'esforcen prou". Montse de Pablo i Cati Cladera viatjaren a Àfrica per conèixer i reflectir "la lluita quotidiana per la subsistència de les dones del continent. Elles ens mostraren amb tota claredat el cercle viciós de la pobresa a la qual estan fermades. "Ens varen fer veure que és necessari que canviï el Nord perquè el Sud pugui sortir de la misèria", diuen les autores.

"En el cercle de la pobresa, un problema és conseqüència de l'anterior", afegeixen, i expliquen: "Les dones fan feina massa hores, piquen pedra, conreen la terra... a canvi d'una remuneració mínima. Aquest és l'origen d'una alimentació precària que les deixa dèbils per a la feina, i víctimes fàcils de les malalties. No hi ha un sistema sanitari públic que en tenguí cura. Tampoc no tenen un sistema de pensions. Per prevenir la vellesa tenen més fills dels que poden alimentar i cuidar. Fermades per aquesta fertilitat incontrolada, ningú no creu necessari que rebin educació, i moltes no tenen més destí que el matrimoni. L'analfabetisme tanca el cercle. És conseqüència i causa de la seva situació".

Cati Cladera i Montse de Pablo no anaren a cercar catàstrofes ni guerres, sinó la imatge quotidiana de l'Àfrica que aparentment viu en pau. Allà venen que les dones són víctimes i alhora motors de l'economia domèstica, que "a la discriminació que pateixen com a dones, s'afegeix la que pateixen per haver nascut a països empobrits a causa de les desi-

gualtats entre el Nord i el Sud, a causa de la relació de domini del Nord, de forçada submissió del Sud. És una relació d'injustícia que, desgraciadament, no és tan cridanera i indigna davant de l'opinió pública com l'ablació o els matrimonis a la força". És la injustícia quotidiana, assumida com a normalitat, que es revela nua i clamorosa a aquestes fotografies: "A vegades basta d'escoltar les afectades per entendre què és allò que no funciona al món, i endevinar on són les responsabilitats. Quan ens contaven el que guanyaven, el preu de les medecines i de l'escola, la manca de llibertat per decidir els fills que volen tenir, les mateixes dones ens donaren les pistes". Així, l'angoixa personal i quotidiana té més força que les estadístiques: Aquesta exposició ens mostra què pensa una dona quan s'acaba el gra i encara falten dos mesos per a la collita següent, quan un fill emmalalteix i no hi ha doblers per pagar un metge, quan tens vuit fills mal alimentats i n'arriba un altre, o quan s'ha de fer feina amb un dejú forçat i una calor infernal.

L'exposició està organitzada per blocs. En el capítol que parla del treball podem conèixer Elie Bakala. Diu el seu perfil:

Elie Bakala, de 44 anys. Picapedrera, amb 6 fills.

"Aixafa granit deu hores al dia amb na Noeli, el seu nadó d'onze mesos, al damunt. Com a moltes altres, la misèria l'ha duita cap a aquesta pedrera d'Ugadugú. El seu marit,

després d'un matrimoni forçat i molts de maltractaments, la va abandonar. Fins i tot entre tanta escassetat, dues companyes li fan préstecs quan el granit no dóna per menjar; sentiren pena quan la veren tan sola. Avui ha comprat, amb un préstec, 4 € de pedra i d'aquí a 15 dies la podrà tornar a vendre per 6 € als intermediaris. En definitiva, n'Elie guanya 4 € mensuals. El seu afany és de pagar com sigui les matrícules dels fills escolaritzats. Ho fa de tomballons, sempre angoixada per les amenaces d'expulsió per manca de pagament que li arriben de l'escola".

LA INGRATITUD DEL TREBALL

Cati Cladera i Montse de Pablo caminaren per llogarets i carreteres i hi trobaren les dones africanes, que traginen aigua amb els infants al damunt. Una tasca que es transmet de les mares a les filles tot d'una que les nines rurals poden començar a fer feina. Així entren en una roda interminable que les ocuparà la resta de les seves vides. Les reporteres comprovaren que "la seva jornada sol ser dues vegades més llarga que la de l'home, excepte en l'estació agrícola, quan el camp ocupa tota la família de sol a sol. Ells treballen la terra i no solen sentir més lligam amb la família que el de donar-los mill per a l'alimentació. Els fills (una mitjana de sis per dona) són cosa de la mare".

"Ens indignava aquesta opinió tan estesa en el món desenvolupat segons la qual els països pobres no prosperen perquè els seus habitants no s'esforcen prou".

▲
La maternitat és el destí inqüestionable de les dones africanes, que moltes vegades tenen dificultats per alimentar els seus fills.
Foto: Catí Cladera.

SENSE SORTIDA

Molt poques d'aquestes dones sortiran de l'àmbit que les esclavitz. L'Àfrica més pobra i més devastada per les guerres i la fam és l'origen de la immigració il·legal que puja lentament cap a Europa. Però aquest és un èxode majoritàriament reservat als homes, que fugen tots sols, (3 o 4 dones se'n van, per cada 100 homes, segons les estadístiques) i deixen les dones a la desventura d'una terra tan colèrica com ingrata. Cati Cladera i Montse de Pablo han vist que "Un 68% de la població africana és rural i dia a dia s'enfronta a la desertització, els sòls degradats per la sobreexplotació i d'altres limitacions mediambientals. Estan familiaritzades amb l'angoixa de pensar que el menjar s'acabarà abans de la propera collita. La malnutrició és una constant a Àfrica i treballar sense haver menjat és una proesa. Els qui aspiren a superar aquesta situació de precarietat amb la substitució dels cultius alimentaris per altres destinats a l'exportació es troben indefensos davant les forces del mercat (les barreres comercials i les potents subvencions agrícoles dels països desenvolupats), que cada any empenyen més cap a l'abisme els preus del cotó, el cafè o el cacau. Qui ha plantat cotó no en té cap benefici, i tampoc no se'l pot menjar".

LA MALALTIA

L'esperança de vida a Àfrica que han retratat no arriba als cinquanta anys. Un de cada cinc nins mor abans de complir els cinc anys. L'excés de feina, la mala alimentació, la insalubritat de l'entorn, la pobresa, una altra vegada, dona via lliure a la malaltia.

Segons l'Organització Mundial de la Salut, a Àfrica, la meitat de les morts són a causa de les malalties infeccioses. A Europa només ho és el 2%. La sida, la malària i la tuberculosi són pitjors amenaces.

Segons Metges Sense Fronteres (MSF) a les zones més pobres d'Àfrica la meitat de la població no té accés a les medicines essencials: Montse escriu allò que fotografia Cati:

"Els ulls grocs de la major part dels africans ho delaten. La malària, transmesa pel moscard anòfels, atrapa 400 milions de persones cada any, el 90% a l'Àfrica subsahariana, i provoca més d'un milió de morts. La suposada apatia que el món desenvolupat re- crimina sovint als africans no és una altra cosa que malària. Arrossegar les febres i els dolors que dona en un entorn de calor i fam "sumeix en el marasma", com relata una de les poques víctimes europees que agafà malària, el reporter polonès Ryszard Kapuscinski. Si una malària severa no es tracta, desencadena un coma irreversible."

La malnutrició és una constant a Àfrica i treballar sense haver menjat és una proesa.

La exposició

És una exposició de fotografies acompanyades d'un perfil literari de les seves protagonistes. La pobresa, el cansament, la malaltia, el treball, els fills, l'ablació, tenen aquí els colors de l'Àfrica vitalista i lluminosa, només que ara afegeixen una altra dimensió, la d'un drama evitable. Les fotografies s'han fet a un petit país d'Àfrica Occidental, Burkina Faso. "Aquestes dones posen el rostre i el nom a problemes que, amb diferents matisos, són comuns a una part important de les dones africanes". Cati Cladera i Montse de Pablo varen fer les fotografies i les entrevistes a final de l'any 2001, amb el suport de la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears i de les ONG Mallorca Amiga i Gascode.

L'exposició ofereix dades sobre la sida, causa principal de la mortalitat a l'Àfrica subsahariana. Hi ha països africans amb més d'un 30% de seropositius.

La desprotecció social és tal, que Montse de Pablo explica als textos que "La salutació tradicional més estesa a Burkina és "lafi" (salut), perquè si manca, la ruïna està assegurada, físicament i econòmicament. És llavors quan el cercle de la pobresa es converteix en una fossa."

ELS FILLS

Les dones de Burkina tenen una mitjana de sis fills, que en les famílies rurals polígames són a càrrec quasi exclusiu de la dona.

La mortalitat maternal a Àfrica és de 979 dones per cada 100.000 nascuts vius (entre cent i nou-cents vegades més que als països desenvolupats). A Burkina el 30% de les dones embarassades sofreix anèmia. A les zones rurals, dos terços de les dones infanten dins les cabanes.

Bernadette Sawadogo. 27 anys i 4 fills. Cinquena esposa.

"Quan s'aixeca, prepara l'esmorzar, va a cercar aigua a tres quilòmetres i renta la roba. Descansa al migdia i llavors inicia la llarga rutina de preparar el menjar de cada dia amb la molla del mill. Tres vegades per la setmana va a cercar fusta a quatre quilòmetres. Això ho fa quan no ha d'anar al camp. Perquè a l'estació de les pluges treballa les seves terres de les cinc a les vuit del matí i les del marit de les vuit a les quatre. Llavors fa tot tota la resta, perquè no té filles majors per delegar-los feines. Comparteix el seu marit amb altres quatre dones (...). No va anar a l'escola, però vol que la seva filla hi vagi... i també que ele- geixi el seu marit".

L'ABLACIÓ

132 milions de dones han sofert la mutilació genital a Àfrica, a un ritme de dos milions més cada any. El resultat són milers de morts i sempre, moltes lesions. La circumcisió femenina està prohibida i condemnada amb presó o multes en set dels vint-i-vuit països africans que la practiquen, com Burkina Faso. Així i tot, molt sovint la precarietat de l'Administració converteix la llei en paper mullat.

Rosalie Segdo. 20 anys. Víctima d'una ablació.

"Tenia nou anys quan els seus pares la du- gueren, juntament amb la seva germana de cinc, a un racó de l'aldea on una anciana ana- va a practicar una ablació col·lectiva. Algú va avisar el departament d'Acció Social, però les dones ordenaren a les nines que no plorassin, ocultaren els rastres i continuaren més tard. La seva germana petita es va desmaiar diver- ses vegades, i es pensaren que es moriria. Na Rosalie no, però durant els tres anys següents orinar li costava cinc minuts a causa d'una infecció que li havia enganxat els òrgans ge- nitals, deixant-li un orifici com la palleta de la foto. Amb la regla tot es va agreujar: "Vaig sofrir molt i si tenc filles, mai no els faré res igual".

Un 68% de la població africana és rural i dia a dia s'enfronta a la desertització, els sòls degradats per la sobreexplotació i d'altres limitacions mediambientals.

L'ANALFABETISME

A l'Àfrica subsahariana més de la meitat de la població femenina és analfabeta. En molts de pobles, l'educació d'una al·lota es considera un malbarat. A més, l'escola no és gratuïta, i els pares sacrifiquen l'educació de les nines quan no poden pagar les matrícules de tots els seus fills. Creïxer sense formació impedeix rompre el cercle de la pobresa.

Jeanne Ilboudo. 66 anys i 8 fills. Padrina amb sis orfes de la sida al seu càrrec.

"La seva vida fou tranquil·la fins que la sida va matar quatre dels seus vuit fills, cosa que la convertí en mare de sis néts. Com moltes d'altres padrines sense pensió fa el que pot per treure endavant sis dels dotze orfes que deixaren els seus fills. No han hagut d'abandonar el col·legi perquè, de moment, un fill emigrant envia els diners cada setembre. Ella, per la seva banda, revèn tabac. Abans el molla i guanyava un poc més, però una paràlisi li impedeix fer-ho. "Ahir fou dia de mercat i vaig vendre 300 francs africans" (0,50 €). Si suposam que tots els dies són tan bons, que no és el cas, ingressaria 12 € al mes. La matrícula de cada nét costa 3 € si fan primària i 20 € si fan secundària. Necessitaria els ingressos íntegres de vuit mesos per pagar-les".

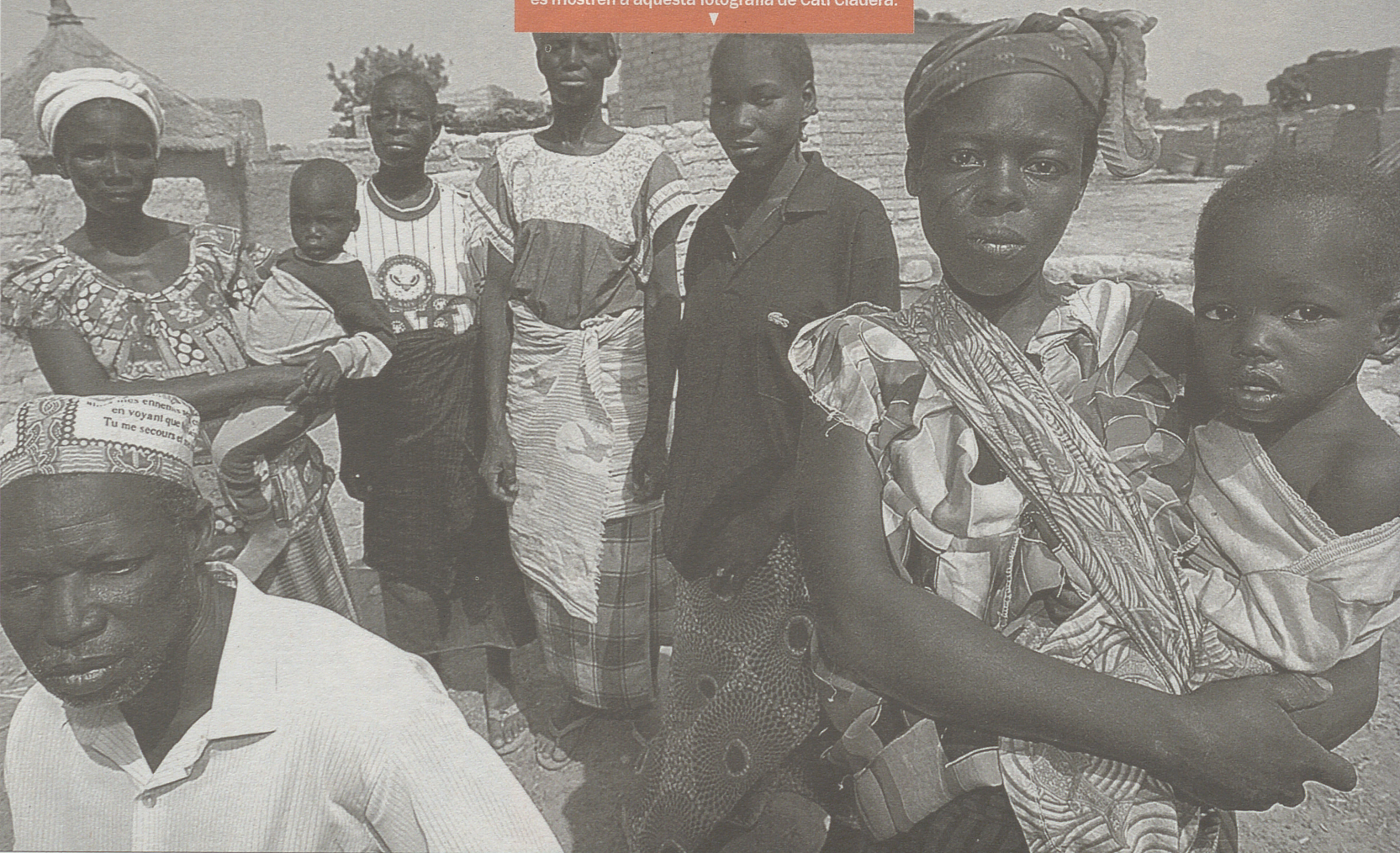

▲
Les dones tenen els fills molt joves. Al final de la seva vida hauran tengut molts de fills. L'elevada taxa de natalitat compensa l'alta mortalitat infantil.
Foto: Cati Cladera

▲
Les periodistes Cati Cladera i Montse de Pablo
recorregueren els pobles africans, per descriure
el rostre de la pobresa. Foto: Jaume Rosselló

▼
Els rostres angulosos i curiosos de les dones
africanes, la mirada profunda, també la pau
interior del que ja no pot fer més del que fa,
es mostren a aquesta fotografia de Cati Cladera.

▲
Dones d'Àfrica és una exposició de fotografies
i textos de dues periodistes mallorquines,
patrocinada per la Conselleria d'Acció Social.
L'exposició recorrerà totes les Balears.
Foto: Cati Cladera.

▼
Les mans. Per viure, per sentir, sobretot per fer
feina. Per aplacar el dolor, per estimar,
a Àfrica, també. Foto: Cati Cladera.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

INFORME AERI

El futur en l'aire

Maria Ferrer

El fet insular converteix el transport aeri en un sector estratègic a Mallorca. Si a això afegim que els avions ens porten els milions de turistes que alimenten el gruix de la nostra economia, s'entén encara més que aquesta activitat sigui una de les més importants per al nostre desenvolupament. L'any 1997 s'inaugurà el nou aeroport, una de les inversions públiques més importants que s'han fet a l'illa, i d'una magnitud que explica per si mateixa la transcendència de què parlem. Però si dels vols se'n parla sempre, potser ara ens trobam en un moment en què aquesta qüestió és de màxima actualitat. Per diferents motius: els atemptats de l'11 de setembre, que han marcat un abans i un després en el transport aeri, i la proposta del Govern del Pacte de declarar servei públic els enllaços amb la Península i d'augmentar els descomptes per als illencs en són alguns.

El Pla director de l'aeroport de Palma, elaborat pel Ministeri de Foment, preveu que d'aquí quinze anys passin per la terminal 36 milions de passatgers, quan actualment se situen prop dels 20 milions. Són estadístiques que es fonamenten en el constant creixement de l'activitat aèria, a nivell mundial, que s'ha reflectit en les xifres de Son Sant Joan en els darrers anys. Malgrat això, el 2002 ha suposat un canvi de tendència. L'aeroport mallorquí tancarà l'exercici amb una baixada del nombre de passatgers, que fins l'octubre es xifrava en un 8%. Un balanç negatiu motivat per tot un seguit de factors. Les accions terroristes a Nova York i Washington, en què s'empraren avions com a arma homicida, obriren una forta crisi en el sector. L'Associació de Transport Aeri (IATA) calcula per aquest motiu una pèrdua de negoci de 632 milions d'euros a finals del 2002. Els aeroports han hagut d'augmentar les seves mesures de seguretat i les mateixes companyies han hagut de contractar una assegurança contra els atemptats. L'activitat, segons xifres de l'Associació Espanyola de Companyies Aèries (AECA), que agrupa les principals empreses privades del sector, que facturen en conjunt més de 150 milions d'euros cada any i donen feina directa a devers 6.000 persones, s'ha reduït entre un 10% i un 15% l'actual hivern respecte del 2001. Això es tradueix que només s'empren 140 dels 200 avions de què disposen les companyies. "Les companyies aèries no observen símptomes de reactivació del mercat; per aquest motiu, intenten col·locar els seus avions als països

de l'Est, per exemple, o els reserven per a feines de manteniment i posada a punt", manifestava sobre aquesta qüestió el president d'AECA, Felipe Navío.

INCERTESA ECONÒMICA

Però no només és la por de volar el que ha fet malbé el sector. L'economia mundial viu moments d'incertesa i això s'ha reflectit en el nombre de viatgers. En el cas de Balears, el refredament de l'economia alemanya ens va afectar de ple, ja que és el principal mercat emissor de turistes. De fet, la major davallada de passatgers a Son Sant Joan correspon a aquesta nacionalitat. La crisi, emperò, no ha afectat totes les companyies per igual. Air Berlin presentava el passat novembre la seva programació per als mesos de temporada baixa, i anunciava un increment de freqüències des de Palma d'un 55%. Aquesta empresa, i altres, empren l'aeroport illenc com a punt de distribució dels seus vols des d'Alemanya a altres destinacions espanyoles.

Quant a les companyies espanyoles, Iberia viu un període de relativa calma després de la forta polèmica ocorreguda l'any 2001, quan el conflicte laboral amb els pilots dugué la companyia a plantejar, per fer marxa enrere unes hores després, la suspensió dels seus vols d'un dia a l'altre. La possibilitat que la companyia de bandera absorbís Air Europa, amb seu a Palma i de la qual n'és propietari Juan José Hidalgo, és història. Globalia, grup en el qual, junta-

Pressuposts generals 2003

COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

Al Govern, consideram que la manera més important de promoure la nostra competitivitat econòmica és impulsar la cohesió social i territorial de les Illes. És per això que els pressuposts d'enguany suposen una aposta decidida pels serveis públics, amb l'objectiu de garantir la igualtat d'oportunitats per a tots. Són uns comptes amb més recursos que mai per desenvolupar més iniciatives que mai, per fer arribar a més ciutadans més i millors prestacions públiques. Perquè aquesta és la millor inversió de futur que podem fer a la nostra comunitat.

Més iniciatives innovadores per a més competitivitat

✚ fons per a la rehabilitació d'espais turístics, naturals i agraris ✚ serveis: distintius de qualitat, noves tecnologies per millorar la comercialització de l'oferta, estudis de seguiment dels mercats, assistència tècnica a les pimes, activitats desestacionalitzadores ✚ ajudes per a la internacionalització del tel·lèx productiu ✚ inversió en modernització de les infraestructures comercials i rurals ✚ recerca i experimentació en el sector primari ✚ incentius per al foment de l'economia social i els nous jaciments

d'ocupació ✚ lluita contra la sinistralitat laboral... i moltes iniciatives ✚

		millions €
SALUT	37,2%	667,83
ENSENYAMENT I INNOVACIÓ	26,1%	469,15
ECONOMIA PRODUCTIVA	11,1%	198,54
MEDI AMBIENT	5,6%	100,16
BENESTAR SOCIAL I SEGURETAT CIUTADANA	4,8%	86,05
HABITATGE I TRANSPORTS	3,2%	58,33
SERVEIS ADMINISTRATIS	5,6%	99,73
CONSELLS, AJUNTAMENTS I ÒRGANS SUPERIORS	6,5%	116,78
TOTAL		1.796,61

Més informació: <http://pressuposts.caib.es>

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Hisenda i Pressuposts

Més per a més

ment amb Travelplan i Viajes Halcón, està integrada Air Europa, se'n va desfer de l'empresa creada per cobrir els vols interinsulars, Air Europa Express. Això li ha permès, segons ha fet públic la firma, incrementar enguany la seva facturació en un 10% respecte del passat exercici, amb unes vendes totals que espera que arribin als 170 milions d'euros. El futur de l'empresa d'Hidalgo passa per un pla de reestructuració per reduir costos, que s'aplicarà en un termini de cinc anys i que elabora Accenture. Respecte d'Spanair, també amb seu a Palma, la companyia presidida per Gonzalo Pascual, de la qual n'és soci majoritari l'escandinava SAS, preveu tancar el 2002 amb uns resultats positius "discrets".

VOLS A BAIX COST

L'accionista majoritari d'Spanair estudia la possibilitat de convertir-la en una companyia de baix cost. I és que aquestes, en temps d'incertesa, sobreviuen millor. Easy Jet o Virgin Express són alguns exemples d'empreses d'aquestes característiques, que prescindeixen de serveis per als passatgers dins l'avió o operen a aeroports amb taxes més econòmiques per reduir despeses. Hapag Lloyd Express és la nova línia que TUI, en associació amb l'alemanya Germa-

per al desenvolupament econòmic de Balears -s'assenyala a l'informe- pel que la prestació d'un servei aeri regular entre dita comunitat i la Península, així com entre illes, hauria d'estar garantit en adequades condicions de continuïtat, regularitat, capacitat i preus", motiu pel qual Enrique Múgica demana al Govern estatal que declari la citada activitat servei públic.

L'executiu autonòmic anuncià abans de l'estiu les seves reivindicacions respecte del transport aeri. Encarregava, per una banda, un estudi sobre la consideració de servei públic, i demanava un augment dels descomptes per a residents fins a un 50%. Actualment, aquest darrer concepte està situat en un 33%, percentatge que s'aconseguí l'any 1998 amb l'entrada en vigor del règim especial (fins llavors el descompte era del 25%). El Govern justificava aquesta petició en el fet que l'increment dels bitllets aeris durant aquest període havia anul·lat l'efecte del descompte, ja que s'havien produït pujades de fins el 70%, mentre a Canàries l'augment en aquests darrers quatre anys havia estat de només el 8%. "Mentre els preus pugen espectacularment, el Govern central congela els descomptes i deixa els ciutadans de Balears en una situació clarament discriminatòria quant a la seva capacitat de mobilitat", explicava el porta-

veu del Govern balear Antoni Garcías. Cal dir que les companyies aèries han anunciat pròxims augments dels seus preus per la pujada de les taxes.

L'executiu afirma que l'Estat incompleix la legalitat en negar la declaració de servei públic, ja que la Llei d'acompanyament dels pressuposts generals de l'any 1997, quan ja governava a Madrid el Partit Popular, demanava aquesta consideració per als dos arxipèlags. En el cas canari, ha estat així en algunes rutes, mentre a Balears no hi ha hagut cap pas en aquest sentit.

IGUAL PER AVIÓ QUE PER CARRETERA

El mes d'octubre el Govern concretava més la seva proposta respecte del preu dels avions per als ciutadans illencs. La idea de fons és la de la continuïtat territorial a l'hora de viatjar. És a dir, que els illencs no hagin de pagar més que el que pagarien amb el tren pel fet d'haver de creuar la mar en un avió. Això suposaria una baixada espectacular del preu, inassolible en les condicions actuals. La proposta concreta de l'executiu, que es remetrà a l'Administració central, estableix que el preu màxim dels vols entre illes sigui de 61 euros, sense el descompte per a residents. La reclamació es basa en el preu mitjà del transport aeri en la Unió Europea, que és de 0,85 euros per quilòmetre. Actualment, els preus de les connexions de Palma amb Eivissa i Maó se situen prop dels 90 euros.

La proposta de declaració de servei públic dels vols entre illes inclou també uns mínims de freqüències i places que garanteixin la qualitat del servei. En el cas de la connexió Palma-Eivissa es pretén que l'oferta de places sigui de prop de 79.000 l'hivern i de fins a 119.000 l'estiu. Per a la ruta

Iberia viu una època de calma després de la polèmica del 2001.

nia, posarà en marxa amb aquestes característiques. Segons xifres de la secretaria d'Estat de Turisme, durant l'hivern 2001/2002 a l'aeroport de Palma es varen realitzar 12.600 vols xàrters, 2.700 regulars i 7.300 de companyies amb baixos costos, la qual cosa indica el pes que aconseguixen en el mercat. En tota Espanya, la distribució d'operacions és la següent: 185.000 xàrters, 115.000 vols regulars i 70.000 d'empreses de les ciutades característiques.

Però si el transport aeri és de plena actualitat és a causa de la proposta del Govern de declarar servei públic les connexions entre illes i amb la Península. I no només el Govern. L'informe del Defensor del Poble de l'any 2001 feia esment a l'alt percentatge que aquest sector representa dins el total de queixes presentades des de Balears. "El transport aeri és essencial com a mitjà de comunicació i

amb Maó, les xifres són de 68.000 i 116.000, respectivament. Pel que fa a la Península, no hi ha una exigència de preus ni de freqüències perquè en el primer cas, les tarifes estan un poc per davall de la mitjana europea i, en el segon, es considera que el servei està prou cobert, encara que es demana que es mantinguin les actuals rutes. Tant en els vols entre les illes com amb altres destinacions peninsulars, el Govern reclama el descompte del 50% per als residents.

Madrid ja ha donat, per boca de diferents portaveus, resposta a aquesta reivindicació, que l'executiu autonòmic emmarca en una reclamació més general de compliment íntegre del règim especial. Adolfo Menéndez, sotssecretari de Foment, afirmà durant la celebració del I Congrés de la Indústria Aèria Espanyola, que tingué lloc l'octubre a Madrid, que "el Govern regional té mitjans suficients per millorar el descompte", i deixà així sobre el reclamant la responsabilitat de dur endavant la proposta. Unes setmanes després, Felio Bauzá, director de l'àrea funcional del mateix Ministeri de Foment, advertia a Palma que pujar els descomptes aeris pot ser pitjor per als viatgers, ja que les companyies ho poden aprofitar per augmentar preus. Bauzá va exposar les dificultats del seu departament per atendre la reivindicació balear. "Pujar els descomptes suposa incentivar que s'incrementi el preu del bitllet d'avió i plantejar la declaració d'utilitat pública és contrari al principi europeu de liberalització i competència", assenyala durant una visita a Palma.

AJUDES CREIXENTS AL TRANSPORT

El Ministeri ha fet públiques les xifres de les ajudes estatals a la reducció del cost del transport aeri dels illencs per fer palesa la seva sensibilitat amb aquesta qüestió. Així, les subvencions destinades a Balears per aquest concepte haurien augmentat un 31% anual els darrers exercicis, en què, recorda el Govern autonòmic, han pujat els descomptes fins al 33% i s'ha produït l'esmentada pujada de tarifes. L'any 2001, Foment destinà 42,3 milions d'euros als descomptes aeris dels illencs en els seus desplaçaments amb la Península i 8 milions per als vols entre illes. Aquesta xifra pujaria 25,9 milions d'euros en cas d'augmentar les baixes aplicades al bitllet fins al 50%.

Tots aquests arguments de l'Administració estatal han estat contestats amb crítiques per part de l'executiu illenc. El president Francesc Antich ha qualificat "d'atemptat contra Balears" la negativa d'atendre les seves peticions, i ha amenaçat d'acudir als tribunals en cas de no dur-se endavant la declaració de servei públic dels vols.

Un dels darrers capítols més polèmics d'aquesta qüestió l'ha protagonitzat el Partit Popular balear, que va proposar que sigui el mateix Govern autonòmic que assumeixi els costos de l'augment del descompte en les connexions entre illes. Segons explicà la diputada Maria Salom, això suposaria una despesa de 4,8 milions d'euros, que la comunitat autònoma pot pagar donat els majors ingressos que li ha suposat el nou sistema de finançament. El president Antich reaccionà amb forta indignació davant la iniciativa del PP, i acusà aquest partit de "firmar l'acta de defunció del

Un cel únic per a Europa

Els passats 22 i 23 d'octubre se celebrà a Madrid el I Congrés de la Indústria Aèria Espanyola, on diferents experts analitzaren la situació actual del sector i els reptes de futur. Entre els temes que es varen tractar hi havia la nova regulació que la Unió Europea prepara per millorar la gestió de l'espai aeri europeu, l'anomenat "cel únic". Sobre aquesta qüestió, l'eurodiputat del Partit Popular, Carlos Ripoll, va fer una presentació detallada del treball que es fa actualment i, sobretot, de la importància d'aquesta feina. "Coincidim que la situació actual és insostenible: de cada quatre vols un arriba amb retard per congestió del trànsit, a més es produeixen vols que travessen diferents espais aeris i zones militars que no poden sobrevolar-se. Per tot això podem considerar aquest projecte tan important per al sector com la introducció de l'euro", afirmava Ripoll per explicar la necessitat d'aconseguir aquesta nova ordenació de l'espai aeri europeu.

La justificació per a la reforma de les "carreteres del cel" és que es troben al límit de la seva capacitat i això afecta la seva utilització. L'objectiu és ampliar les possibilitats d'ús de l'espai aeri i millorar-ne la seguretat. Un fet, aquest darrer, especialment important si es té en compte que es pensa que fou una descoordinació entre els controladors aeris alemanys i els suïssos el que va causar, el passat estiu, un greu accident d'avió.

Segons les dades aportades per Carlos Ripoll, el ritme de creixement actual ens diu que el trànsit aeri es duplica cada deu anys, i, donat que l'actual organització de la seva gestió a Europa té quaranta anys, és necessària la seva actualització. Un grup d'experts d'alt nivell ha fet feina en les possibles solucions i aquestes són les seves propostes, que varen ser explicades per l'eurodiputat:

- Crear una autoritat reguladora forta, amb recursos i autonomia suficients.
- Considerar l'espai aeri un recurs comú i gestionar-lo com un tot.
- Complementar les competències de la Unió Europea i els coneixements tècnics de l'òrgan regulador del trànsit aeri, Eurocontrol.
- Organitzar la participació de les autoritats militars en la nova regulació i anar cap a una gestió comuna civil-militar de l'espai aeri.
- Fomentar la introducció de noves tecnologies.
- Facilitar la contractació, augmentar la mobilitat i desenvolupar la formació a nivell europeu dels controladors.

El Parlament europeu aprovà el passat setembre tot aquest seguit de recomanacions. L'objectiu és que el cel europeu estigui gestionant sota unes úniques normes a partir del 2005. La responsabilitat en l'aplicació de la nova regulació, segons explicà Ripoll, serà de la Comissió Europea, en col·laboració amb Eurocontrol. Les noves tecnologies que s'empraran es basen en la navegació per satèl·lit i la comunicació de dades entre els avions i entre aquests i terra.

Carlos Ripoll concloué que els aspectes tècnics estan quasi resolts, però que les properes decisions sobre aquest tema hauran d'acabar de concretar quatre qüestions: el paper que jugarà Eurocontrol, la funció de servei públic del control aeri, precisar el concepte de blocs de l'espai aeri i definir amb claredat tot el que afecta l'ús militar. "El cel únic evidentment no acabarà amb tots els retards, però millorarà la situació, ja que en un 50% es deuen a un problema de congestió de l'espai aeri. Amb la voluntat de tots acabarem amb un sistema fragmentat i compartimentat que és un element d'inseguretat", digué per acabar Carlos Ripoll.

règim especial". El diputat de Coalició Canària José Carlos Mauricio fou a Palma per participar en un cicle de conferències del Parlament. Criticà la proposta feta pels conservadors i donà suport al Govern en la seva reivindicació de millora del transport aeri.

Els socialistes han presentat una esmena als pressuposts generals de l'Estat, al Senat, perquè aquesta llei inclogués la pujada dels descomptes per als residents no només a Balears, sinó també a Canàries, Ceuta i Melilla. El PP la va rebutjar per considerar-la "improvisada" i respongué amb una crida per fer un 'pacte d'Estat' per solucionar els problemes de les connexions aèries de manera definitiva.

La insularitat hipoteca el desenvolupament econòmic de les Illes

ONA

La Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera i la de Menorca, juntament amb les de les Canàries adverteixen que els efectes negatius de la insularitat provoquen que l'economia insular sigui cada dia més vulnerable, sobretot en una etapa d'alentiment econòmic com la que es viu actualment.

Un informe elaborat per la Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera parla de la vulnerabilitat de les Illes com a conseqüència de la seva insularitat. El document presentat, acceptat per les cambres de comerç de les Canàries, ressalta que el retard en el reconeixement podria

turístic, la qual cosa ha provocat un notable grau de desenvolupament, però aquest ha vingut acompanyat d'un conjunt d'exigències als poders públics, per exemple, major dotació de recursos energètics, que no han estat ateses amb promptitud, la qual cosa resta competitivitat al sistema productiu engegat.

DIVERSIFICAR L'ECONOMIA

Per tot això, la Cambra de Comerç entén que una vegada que el sector turístic ha centrat pràcticament tota la seva activitat sobre un territori molt limitat seria necessari diver-

sificar l'economia il·lenca per disposar, com és absolutament imprescindible, d'un adequat i econòmicament lògic sistema de transport amb l'exterior que impediria que les Illes quedassin discriminades enfront d'altres espais geogràfics continentals.

L'estudi finalitza recordant l'escassa flexibilitat i realisme de les administracions públiques de la Unió Europea a l'hora de tractar en profunditat la insularitat. En aquest punt, critica el fet que si d'una banda els estats que actualment pertanyen a la Unió Europea diuen trobar molts d'obstacles a l'hora d'establir unes regles justes per a totes les illes europees, per contra no veuen massa dificultats a l'hora de cercar solucions que permetin l'ampliació de l'actual espai comú europeu, quan és evident que l'entrada de nous països comporta moltes més dificultats. El retard en l'aprovació del

règim especial balear, s'hi diu, és un clar símptoma del poc pes polític que tenen les Balears a l'Estat espanyol i, per tant, la falta de mitjans econòmics propis per desenvolupar polítiques autònomes.

REFORMA EL 2006

La Unió Europea té previst iniciar la reforma de la política regional el 2006, reforma que també afectarà els fons estructurals. La Cambra de Comerç considera que és absolutament imprescindible que quan arribi el moment es tenguin en compte l'aplicació d'un instrument financer específic per als territoris situats fora de l'Objectiu 1, perquè pugui servir per al finançament conjunt d'infraestructures fixes o mòbils de transport i de tot tipus de xarxes públiques. En definitiva, es vol que la reforma tenguin present les conseqüències de l'ampliació de la Unió Europea per a les illes en l'àmbit de la política regional.

El cost d'insularitat afecta de forma determinant els transports

tenir efectes greus per la globalització de les economies i els moviments econòmics que es produeixen a l'espai europeu. Aquesta nova economia exigeix, ineludiblement, una bona xarxa de transport i és en aquest punt que l'estudi mostra com el cost d'insularitat afecta de forma determinant els transports, la distribució comercial i la producció. En concret diu que el sistema de distribució comercial genera un major cost per als inputs de producció o per als outputs de consum, ja que les necessitats d'emmagatzematge de productes són superiors que en el territori nacional com a conseqüència d'una menor fluïdesa de subministrament. Una situació que a les Balears cal sumar a la forta estacionalitat de l'activitat econòmica.

Si ja la falta d'un tractament adequat del tema dels transports és un fet econòmicament greu, les cambres de les Balears recorden que la pràcticament inexistent diversificació econòmica ha provocat que l'economia de Balears hagi concentrat la seva producció i especialització en el sector

El Fòrum Econòmic, preocupat per l'augment de preus de l'oferta complementària

ONA

Aquesta és la principal preocupació dins de l'actual conjuntura econòmica, segons un grup d'experts convocats pel conseller d'Hisenda. Trenta economistes de renom es manifestaren moderadament optimistes respecte del futur immediat. Tots plegats analitzaren les

perspectives d'evolució de l'estructura productiva balear en una sessió de treball en el decurs de la qual també es va presentar una nova publicació sobre les metodologies d'anàlisi conjuntural que utilitza el Govern per fer les seves prediccions.

Segons el conseller d'Hisenda i Pressuposts, Joan Mesquida, l'alt cost dels preus de l'oferta complementària a Balears és un factor que preocupa i que probablement sigui determinant de l'actual conjuntura turística. Enguany s'ha produït un descens del nombre de turistes que ha sofert la comunitat balear. "Els turistes estan més insatsfets amb els preus d'aquest segment que amb els de l'àmbit hotelier, segons les enquestes realitzades", va manifestar el conseller en la roda de premsa posterior al Fòrum Econòmic, que va reunir trenta dels més reconeguts economistes de les Illes.

En la seva opinió, per aconseguir reactivar el turisme a les Illes és necessari que els agents econòmics directament implicats en el sector "moderin" els seus preus. Com exemple, va destacar un fet que potser sigui -digué- més sociològic que econòmic, però que al seu judici descriu la situació actual. Un fet insòlit que deriva de la comparança del nivell de renda del personal d'aquests serveis i del que posseeix el mateix turista. "Ara -afirmà el conseller- els cambrers tenen més poder adquisitiu que els seus clients, és a dir, que la major part dels turistes que vénen a les Illes". Aquest fet ajuda la inflació.

No obstant això, afegí que els salaris no són la principal causa d'inflació, perquè aquesta es fomenta des de molts d'altres àmbits. Així, va assenyalar la política fiscal impulsada des del Govern central, en la qual els impostos indirectes es traslladen als directes, és a dir als preus, i "les falses liberalitzacions, com la del sector transport", que ha tenguut una forta incidència sobre l'increment de tarifes i, en definitiva, sobre l'IPC. En qualsevol cas, Mesquida manifestà que la inflació "no és un problema que pugui resoldre el Govern, ja que és necessari aplicar polítiques macroeconòmiques que depenen del Govern central".

a Balears havia suposat unes pèrdues de 500 milions d'euros, "a Canàries superen els 1.000 milions d'euros",

En qualsevol cas, tots els experts, inclòs el conseller, coincidiren que s'ha de seguir de prop l'economia alemanya per entendre com pot evolucionar la de les Illes Balears. Sobre aquest punt va destacar que la disminució de la despesa pública a Alemanya, així com la congelació salarial i l'augment en la pressió fiscal, situen el país en un estat d'excepció econòmic que provoca una gran incertesa.

D'altra banda, el Fòrum Econòmic -que es convoca periòdicament per a un "intercanvi de reflexions tècniques sobre l'evolució de l'economia balear"- s'ha centrat en l'actual desacceleració del creixement mundial, en especial la major lentitud en la recuperació d'Europa respecte dels Estats Units. I a l'espera del relançament, no només amb l'esmentat estat d'excepció alemany, sinó també amb l'alentiment d'activitat a França i Itàlia, el feble ritme de creixement del

Regne Unit i d'Espanya, els entrebancs que troben alguns països per adaptar-se a les condicions pactades per la Unió Monetària o el debat sobre el Pacte d'estabilitat davant un canvi en el cicle econòmic

A la darrera trobada, assistiren, entre d'altres, Lluís Moyà, degà del Col·legi d'Economistes; Miquel Alenyà, director ge-

Antich i Mesquida en una reunió amb els agents econòmics.

ALENTIMENT GENERALITZAT

En aquest sentit, i amb relació a les crítiques que s'han fet sobre la política turística del Govern i la mala imatge causada per l'ecotaxa, el conseller no només negà aquest extrem sinó que va recordar el cas de Canàries, que teòricament duen a terme una política distinta, però que arrosseguen unes pèrdues en el sector turístic que dupliquen les de Balears. Va ressaltar que mentre la campanya turística

Els preus de bars i restaurants preocupen el sector turístic.

rent de la Fundació "Sa Nostra"; Josèp Antoni Rosselló, secretari del Cercle d'Economia; Eugeni Aguiló, catedràtic d'economia aplicada de la UIB; Antoni Llompart Llobera, de "La Caixa"; Antoni Riera, director del Centre de Recerca Econòmica de "Sa Nostra"; Carles Manera, vicerector de Planificació Econòmica de la UIB; Francesc Sastre, director de l'Escola de Turisme de la UIB; Rafael Miguel Oliver, del gabinet tècnic d'UGT; Pere Monjo, secretari de la Cambra de Comerç de Menorca; Bartomeu Amorós, director d'Inversions del Banc de Crèdit Balear; Antoni Sastre, professor d'eco-

nomia aplicada de la UIB; Joan Rosselló, professor d'economia del sector públic de la UIB; Carles Vendrell, economista de l'Associació de Joves Empresaris i Joan Josep Seguí Ramon, economista.

NOVA METODOLOGIA

Amb l'organització d'aquest fòrum econòmic es pretén fer un seguiment de la situació general i sectorial de l'arxipèlag per millorar el coneixement de la nostra realitat i contribuir a oferir un punt de partida sòlid perquè la presa de decisions econòmiques es pugui fer amb el màxim de garanties d'encert.

Per això, la Direcció General de Programació i Ordenació Econòmica ha editat una nova publicació amb tres ponències explicatives del sistema que utilitza la Conselleria d'Hisenda per elaborar els seus informes econòmics. Sota el títol *Metodologies d'anàlisi conjuntural: una aplicació al cas de les Illes Balears. Sèries històriques de les principals macromagnituds (1980-2000)*, aquesta monografia detalla el substrat sobre el qual es construeixen les previsions d'evolució del Govern, una base amb un nucli quantitatiu que és fruit de l'ús d'un conjunt de models estadísticoeconòmics de llarga trajectòria.

La difusió d'aquesta publicació respon a l'interès de la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts de continuar posant a l'abast dels agents econòmics i socials el màxim d'informació possible sobre aquesta matèria, amb la intenció de contribuir a millorar el coneixement que es té sobre la conjuntura balear i sobre l'evolució de la competitivitat de les Illes.

El PP vota contra l'increment dels descomptes aeris en el Senat

ONA

Les Balears, les Canàries, Ceuta i Melilla hauran d'esperar perquè s'incrementin els descomptes aeris dels seus residents del 33% al 50% a causa del vot negatiu del PP en el Senat a una esmena proposada des del Govern de les Illes Balears a la Llei de pressuposts.

La votació no va ser cap sorpresa, però tingué el valor del testimoni. L'esmena l'havien presentada els socialistes a instàncies del Govern de les Illes Balears i fou acceptada per la totalitat dels grups polítics amb representació a la cambra alta, excepte els populars. En el recompte va tenir 133 vots en contra, 88 afirmatius i una abstenció, que correspongué a un senador del PP que s'equivoquè.

Segons el president Antich, la votació "confirma que el PP dóna l'esquena als ciutadans de les Balears". Segons l'executiu, la proposta alternativa que sigui el mateix Govern que subvencioni l'increment dels descomptes mentre Madrid resol el problema és, digué, pur "electoralisme".

JUSTIFICACIÓ DELS VOTS

Segons el senador Manuel Cámara, que representa la comunitat autònoma de les Illes Balears, "s'imposa la majoria absoluta del PP en contra dels interessos dels ciutadans de les Balears i dels altres territoris que suporten uns elevats i creixents preus aeris, mentre que Eduard Gamero, del PP, justificà el vot contrari del seu grup reiterant que "el PP té voluntat de solucionar aquest problema el pròxim any i en el marc del règim especial balear, que exigeix un previ estudi de freqüències, tarifes i qualitat de servei".

Tampoc no va prosperar l'esmena presenta per EU en el mateix sentit, encara que en aquesta ocasió sense consignació pressupostària, simplement a manera de normativa. Per tot això, el socialista Ramon Socies va demanar la constitució de la comissió mixta, prevista en el règim especial per impulsar la declaració d'interès públic dels vols, "que cada vegada s'han fet més inaccessibles per preu, freqüències i capacitat". Des dels escons del PP es va reiterar l'oferta de Pacte d'Estat, però sense cap mena de concreció.

Els sistemes intel·ligents de transport redueixen el temps del viatge i augmenten la seguretat

ONA

S'ha celebrat a Palma el III Congrés Nacional sobre Sistemes Intel·ligents de Transport. Segons s'hi va dir, la seva aplicació reduiria l'accidentalitat entre un 20% i un 50%, i la mortalitat prop del 50%, amb un increment de l'índex de supervivència dels ferits en accident de trànsit del 15%, endemés de fer els viatges més curts.

S'ha celebrat a Palma el III Congrés Nacional sobre Sistemes Intel·ligents de Transport, la cloenda del qual va ser presidida pel conseller d'Innovació i Energia Príam Villalonga. El conseller d'Obres Públiques, Habitatge i Transports, Francesc Quetglas presidí l'acte. Sota el lema "Seguretat, Informació i Tecnologia", aquest congrés reuní 300 experts de tot l'Estat que abordaren els diferents vessants del sector de la ITS (Intelligent Transport Systems). És a dir, conjunt d'aplicacions avançades de la tecnologia informàtica, electrònica i de comunicacions destinades a millorar la mobilitat, seguretat i productivitat del transport urbà i interurbà, així com l'optimització de les infraestructures existents, l'augment d'eficiència en el consum d'energia i els problemes mediambientals.

Segons s'hi va dir, els sistemes intel·ligents de transport poden reduir els temps de viatge un 25%. A més, a països com els Estats Units o el Japó, on l'aplicació d'aquestes tecnologies és generalitzada, la capacitat vial s'ha incrementat en un 20% de mitjana i, sobretot, permeten reduir la sinistralitat viària entre un 20% i un 50% i la mortalitat entorn del 50%, amb un increment de l'índex de supervivència dels ferits en accident de tràfic d'un 15%.

MENYS TEMPS DE VIATGE

Així mateix, la seva generalització reduiria el temps de viatge un 25% i els retards del transport públic un 50%. També a la meitat dels valors actuals descendirien els índexs de contaminació del transport amb l'aplicació de les tecnologies ITS, la qual cosa suposaria a més l'abaratiment en un 25% dels costos del transport de mercaderies.

Les estimacions d'ERTICO estan avalades pel Consell Europeu de Seguretat dels Transports que sosté que un de cada tres accidents de trànsit es podria evitar mitjançant sistemes intel·ligents de transport.

Un exemple d'aplicació d'aquests sistemes en l'àmbit de

la seguretat vial es troba en tecnologies capaces d'alertar el conductor i els passatgers d'un vehicle si no utilitzen el cinturó de seguretat, l'ús del qual, d'arribar a estendre's en un percentatge proper al 95%, salvaria la vida de 7.000 persones en el conjunt de la Unió Europea.

Entre les conclusions del Congrés de Palma destaca la necessitat d'aquestes sistemes intel·ligents per a centres de gestió de trànsit dependents dels centres regionals actualment en servei.

COORDINACIÓ DEL TRÀNSIT

Igualment es fa patent la necessitat d'un centre coordinador i de normalització de les bases de dades dels centres regionals. També es constata que ben aviat els sistemes semafòrics es regiran per aquest mètode i, en aquest sentit, es va fer una crida a favor de concerts entre grans ajuntaments cap a la normalització d'aspectes tecnològics, organitzatius i d'altres tipus que seria una aju-

da important per al desenvolupament urbà d'aquests sistemes. Finalment es posà en relleu la importància de la informació vial com un servei imprescindible i fortament demanat pels ciutadans. Amb això s'aconsegueixen importants creixements dels nivells de seguretat vial i una disminució dels temps de recorregut.

Es ressalta la necessitat de millora en els mecanismes de cooperació entre tots els actors implicats per donar resposta a la veritable demanda dels ciutadans. El pas més immediat seria abordar la creació d'un telèfon únic europeu d'informació al trànsit, el 115.

Els sistemes d'informació intel·ligents faciliten el trànsit per la xarxa viària.

El Govern alerta sobre un perill de manca de subministrament elèctric

ONA

La falta de definició i voluntat política del Govern central pot fer que els ciutadans i les empreses de les Illes hagin de pagar més cara l'electricitat, un cop se n'ha liberalitzat el mercat. D'altra banda, l'executiu autonòmic recorda que fan falta infraestructures essencials, com el gasoducte, sobre les quals encara no s'ha pres cap decisió.

El president de Balears, Francesc Antich ha avisat que el subministrament energètic de les Balears podria entrar en una "situació de perill no més enllà del 2005" si el Govern no actua de forma "ràpida i contundent" contra el "bloqueig" a iniciatives com l'arribada del gas natural a les Illes. El cap de l'executiu va fer aquestes manifestacions en el decurs d'una roda de premsa amb conseller d'Innovació i Energia, Priam Vilallonga, en la qual va anunciar que sollicitarà una entrevista al ministre d'Economia, Rodrigo Rato, per demanar una acceleració de les accions previstes en matèria energètica a Balears, a la fi de garantir el proveïment.

Antich i Vilallonga recordaren que, fins ara, el Govern central no ha pres cap decisió sobre la solució energètica de futur més adequada per a les Illes, que segons el parer del Govern és el gasoducte, ni tampoc no ha desenvolupat el decret que ha de regular les activitats elèctriques en les ciutats i comunitats extrapeninsulars que contempla les compensacions als sobre costos derivats de la insularitat.

La no-aprovació d'aquest decret, que dada del 1997, farà que els illencs no puguin beneficiar-se'n de preus més baixos per la liberalització del sector elèctric que entra en vigor el gener del 2003, un avantatge del qual sí que en gaudiran els ciutadans de la Península. I endemés també aconseguirà, com un efecte negatiu, que les empreses elèctriques no puguin dur a terme noves inversions.

FALTEN INVERSIONS

El conseller d'Energia va afegir que la desídia del Govern central pot fer que no es duguin a terme les inversions previstes a Balears per garan-

tir el subministrament, com és el cas d'engegada del segon cycle combinat. Cal recordar que les dues primeres turbines haurien d'entrar en funcionament a l'estiu.

"El projecte per a aquesta infraestructura, que ha de portar a terme l'empresa que actualment monopolitza el servei a les Illes, GESA-Endesa, encara no ha entrat a la Direcció General d'Indústria, a pesar que es tracta d'una obra imminent", va lamentar el conseller. En aquest sentit, Vilallonga recordà que la demanda energètica havia crescut més d'un 2% malgrat el descens de les temperatures d'aquest estiu i l'alentiment econòmic.

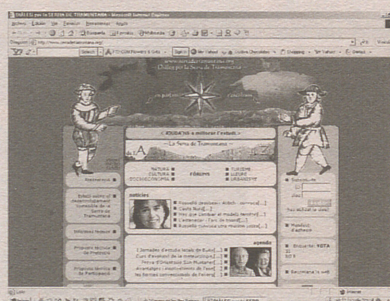
Respecte de la planificació energètica, Vilallonga va descriure un horitzó molt poc encoratjador, entre altres coses perquè, segons va recordar, programar infraestructures a dos anys i mig vista "és molt poc temps". "Cada dia que passa sense propostes concretes en la matèria, creix el perill que puguem tenir problemes energètics", va lamentar.

DISCRIMINACIÓ CAP A LES ILLES

De nou, tant el conseller com el president, qualificaren de "discriminació" la situació que pateixen els ciutadans de les Illes per part del Govern central que, digueren, "ens tracta com ciutadans de segona". El bloqueig que sofreix el futur de l'energia a Balears, sobretot per manca de definició i voluntat política, fa que tampoc no es puguin aplicar els punts del règim especial de les Illes en aquesta matèria.

Adreces a la xarxa

INFORMACIÓ MEDIAMBIENTAL

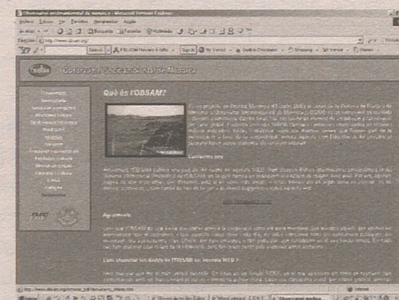

www.serradetramuntana.org

Al marge de la polèmica que suscità quan la proposta es donà a conèixer, la pàgina de la serra de Tramuntana convida a conèixer els secrets del que, sens dubte, és l'espai natural més emblemàtic de Mallorca.

Per la seva part, l'altra pàgina ens arriba de Menorca. És una iniciativa del Consell Insular que ha tenguut una gran acceptació. Es tracta de l'Observatori Socioambiental, l'existència del qual ha servit per dinamitzar el debat entorn de la societat i del medi ambient. I, en definitiva, per a la conscienciació d'una illa que té en la Declaració de Reserva de la Biosfera el seu principal referent.

En aquest número hem triat dues pàgines fetes a les Illes Balears i que il·lustren molt bé la capacitat d'informar de les organitzacions que es preocupen per temes mediambientals. En el primer cas -la serra de Tramuntana- es mostren els estudis fets per encàrrec de la Conselleria de Medi Ambient, i molts més, en defensa de la declaració com a Parc Natural.

www.obsam.org

L'autogovern a Mallorca

de la Diputació Provincial
al Consell de Mallorca

Del 17 de gener al 13 de febrer de 2003

HORARI:

*de 10,15 h a 13,30 h i de 16,30 h a 20,00 h
dissabtes: de 10,30 h a 13,30 h*

Inauguració:

17 de gener a les 19.30h

la Misericòrdia
Centre Cultural

*Capella de la Misericòrdia
Carrer de la Misericòrdia, 2
07012-Palma*

**Consell de
Mallorca**

■ Departament de Cultura

tots junts ho feim possible

AJUDES ALS JUBILATS AMB PENSIONS MÉS BAIXES >

DESGRAVACIONS EN L'ADQUISICIÓ DE LLIBRES DE
TEXT PER A LES FAMÍLIES AMB MENYS RECURSOS

SUPORT ECONÒMIC A FAMÍLIES AMB >
GENT GRAN A CÀRREC SEU

LLEI DE PARITAT ELECTORAL, PER GARANTIR LA >
IGUALTAT D'OPORTUNITATS

PROGRAMA D'ATENCIÓ A DONES MALTRACTADES >

CREACIÓ DEL REGISTRE DE PARELLES ESTABLES >

AJUDES ALS JOVES PER A L'ACCÉS, LLOGUER >
I COMPRA, A L'HABITATGE

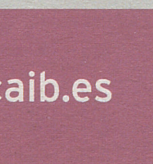
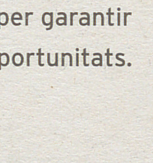
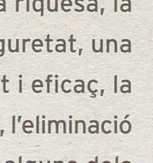
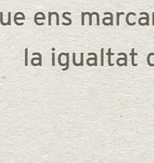
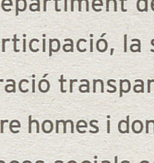
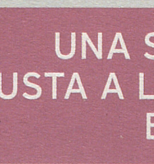
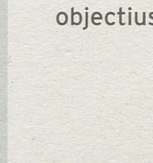
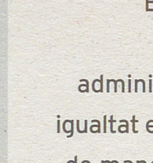
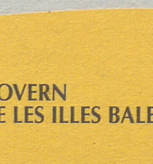
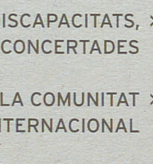
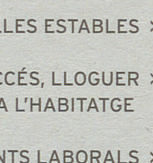
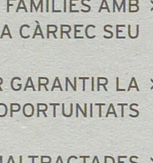
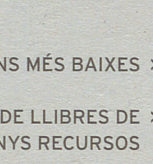
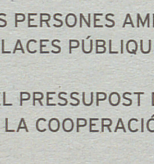
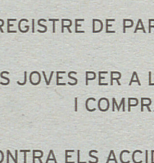
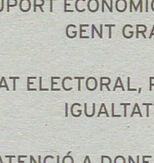
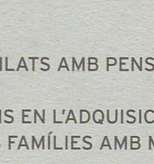
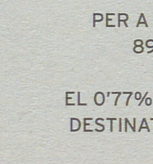
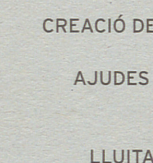
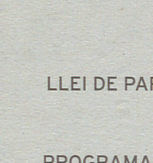
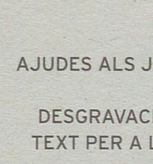
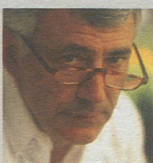
LLUITA CONTRA ELS ACCIDENTS LABORALS >

PER A LES PERSONES AMB DISCAPACITATS, >
891 PLACES PÚBLIQUES CONCERTADES

EL 0'77% DEL PRESSUPOST DE LA COMUNITAT >
DESTINAT A LA COOPERACIÓ INTERNACIONAL

UNA SOCIETAT MÉS JUSTA A LES ILLES BALEARS

El repartiment de la riquesa, la
participació, la seguretat, una
administració transparent i eficaç, la
igualtat entre homes i dones, l'eliminació
de mancances socials són alguns dels
objectius que ens marcam per garantir
la igualtat d'oportunitats.

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Avançam
cada dia més